

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра романської і новогрецької філології та перекладу

Кваліфікаційна робота
з перекладознавства на тему:
**“МОВНІ ЗАСОБИ ЗАПОВНЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЛАКУН ПРИ
ПЕРЕКЛАДІ ФРАНЦУЗЬКОГО МЕЙДІЙНОГО ДИСКУРСУ”**

Студентки групи МПф 58-18
факультету романської філології та перекладу
денна форма навчання
спеціальність **035 Філологія.**
спеціалізація **035.055 Романські мови та
літератури (переклад включно)**
Демченко Надії Олександрівни
Науковий керівник:
д. ф. н. проф. Філоненко Н. Г.

Допущено до захисту

“___” _____ року

Завідувач кафедри

_____ *Філоненко Н. Г.*

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЛАКУН У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ	6
1.1. <i>Соціокультурні лакун</i> : визначення поняття.....	12
1.2. <i>Причини появи соціокультурних лакун</i>	16
ВИСНОВОК ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ	21
РОЗДІЛ 2 КЛАСИФІКАЦІЯ ТА МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЛАКУН	23
2.1. <i>Класифікації соціокультурних лакун</i>	23
2.2. <i>Методи вивчення лакун</i>	35
ВИСНОВОК ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ	38
РОЗДІЛ 3 СОЦІОКУЛЬТУРНІ ЛАКУНИ У ФРАНЦУЗЬКОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ	39
3.1. <i>Способи подолання соціокультурних лакун у сучасному українському інтернет-медіа</i>	41
3.2. <i>Способи перекладу лакун з французької на українську мову</i>	46
ВИСНОВОК ДО ТРЕТЬОГО РОЗДІЛУ	69
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	70
RESUME	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	75
ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ	83

ВСТУП

Міжкультурний діалог став реалією сьогодення, коли абсолютно різні нації контактують одна з одною майже без кордонів. Розвиток лінгвістики, перекладознавства, культурології та етнопсихолінгвістики сприяє покращенню міжнародних відносин та уникненню конфліктів. Працюючи з новою культурою науковці повинні звернути увагу на досить багато факторів, аби відтворити картину світу певного етносу, та зрозуміти як це могло вплинути на мову та її розвиток в рамках цього етносу. Під час подібних досліджень були виявлені певні пропуски у мові, який заважали розумінню реалій “чужого” народу, саме ці пробіли й називаються “лакунами”. Лакуни є невід’ємною часткою народу та його культури, лакуни є складовою мови, а отже і життя людей, які цією мовою розмовляють. На позначення щоденних дій громадян іноземної країни існують сотні слів, серед яких, очевидно, є й ті, яких в нашій мові не існує. Такі не співпадіння і викликали інтерес науковців та відкрили питання лакун у лінгвістиці.

Актуальність обраної теми полягає у тому, що лексичний запас окремо взятої мови є майже необ’ємним, адже слова виникали та зникали тисячами років, життя окремо взятого народу також не стояло на місці та породжувало різного роду реалії, які могли й не зберегтися до наших днів, проте вони також мали назви. Навіть сучасні слова, які виникають в процесі розвитку держав можуть стати лакунами, адже кожна країна та її населення унікальні й мають свої лексичні одиниці для вираження того чи іншого предмету або явища, яких не має мова перекладу. Тому лакуни є актуальною темою у сучасній лінгвістиці.

Метою роботи є виявлення лакун у масмедійному дискурсі використовуючи електронні версії французьких періодичних видань та порівняння української й французької мов на предмет наявності розбіжностей в устрої життя та світобаченні через лексичний склад мови.

Завданням дослідження є дослідити лексичну складову французької мови та визначити розбіжності в життєвих устроях франкомовного та україномовного суспільства, та як це відображено в мові.

Об'єктом дослідження є масмедійний дискурс, який у нашому столітті набирає обертів. Наразі, масмедійний дискурс почасти творить нашу реальність, адже висвітлюючи події у всьому світі (хороші чи погані) він впливає на людську свідомість та змушує брати до уваги все написане як буття, яке дійсно є. Адже перевірити достовірність інформації у засобах масової інформації досить важко. Цей тип дискурсу використовується, також, не лише для представлення новин світу, але й для їх акумулювання. Таким чином, послідувавши за певним періодичним виданням якийсь час можна відновити хронологію подій з певного приводу.

Предметом дослідження є електронні версії періодичних французьких видань "Le Figaro" та "Le Monde", які містять досить велику кількість рубрик за якими можна відшукати інформацію чи не про кожну важливу та нагальну подію в світі.

Методи за допомогою яких здійснювалося дослідження:

- Метод перекладацького аналізу тексту:
 - визначення комунікативної ситуації;
 - підбір перекладацьких трансформацій які доречно вжити при перекладі кожного окремо взятого тексту;
 - пошук акцентів, які наголошуються в тексті (знаходження тематичних зв'язків);
 - усвідомленні змісту.
- Метод зіставного та порівняльного аналізу
 - дослідження структур мов;
 - виявлення їх спільних та відмінних специфічних рис;
 - порівняння мов виходячи з їхнього розвитку та історичного підґрунтя.
- Компонентний аналіз:

- встановлення структури слова для виявлення його основного значення.

Наукова новизна одержаних результатів:

- Виявлено закономірність між тематикою масмедійних текстів та ступеню їх наповнення лакунами;
- Показано залежність між об'ємом екстралінгвістичних знань та якістю перекладу.

Результати цієї роботи є внеском у галузь прикладної лінгвістики перекладознавства французької та української мови. В процесі роботи з предметом дослідження було одержано результати, які можна використовувати у наступних дисциплінах: мовознавство, практичний курс перекладу, порівняльна лексикологія іноземної та української мов.

Структура роботи:

- Вступ, в якому висвітлюються основні позиції згідно з якими виконувалася робота;
- Розділ 1, в якому розкривається значення поняття “лакуна” та ідентифікує причини їхньої появи;
- Розділ 2, в якому демонструється класифікації лакун та методи їх вивчення;
- Розділ 3 включає в себе наочні приклади використання лакун у масмедійному дискурсі та описує засоби елімінування лакун;
- Висновки до кожного розділу та загальні висновки жде підводяться підсумки презентованого матеріалу;
- Резюме французькою мовою.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЛАКУН У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

Синтез активного розвитку перекладознавства та стрімкий мінливий сучасний світ зумовили інтерес не лише до суто лінгвістичних перекладацьких проблем, але й звернули увагу на культурологічний аспект. За словами К. Г. Ібрагімової: “Перекладацька діяльність тепер розглядається як акт міжмовної та міжкультурної комунікації, а переклад як форма міжмовного та міжкультурного контакту”. [30, 17] Сьогодні, безперечним фактом є те, що ми живемо у полікультурному світі ХХІ ст. і ми не можемо не усвідомлювати необхідність формування міжкультурної компетентності. Зараз актуальною є проблема унікального (національно-специфічного) та універсального, так як мова почала розглядатися не лише як система, але й як джерело знань про культурні уявлення етносу, про його національне усвідомлення.

Різні мови по різному відображають дійсність, її окремі фрагменти, в чому проявляється їхня своєрідність, тому це так важливо при вивченні мови – розуміти сутність “чужої” культури, адже без цього ми не зможемо в повній мірі відобразити всі особливості та своєрідність іншої мови, а разом з нею і культури.

Для лексичної системи будь-якої національної мови характерною є наявність безеквівалентних одиниць. Таким чином, необхідною умовою адекватної участі в міжкультурній комунікації є володіння кроскультурною компетенцією, яка складається не тільки з мовної компетенції, але й з уявлення про образ, стиль життя та цінності “нерідної” культури.

Лакуни є невід’ємною складовою будь-якої мови. Найбільш вірне означення лакун ввів Ю. А. Сорокін, який під поняттям «лакуна» має на увазі всі ті елементи іншомовного тексту, які представляють собою національно-специфічні елементи культури в якій створено текст, і які являються дивними та незрозумілими для реципієнта, який відноситься до іншої культури. [54]

У лінгвістиці та психолінгвістиці під “лакунами”, зазвичай, розуміють базові елементи національної специфіки лінгвокультурної спільноти, що ускладнюють розуміння деяких фрагментів текстів іншокультурними реципієнтами. [65, 95-96] І саме у лінгвістичному напрямку лакуна отримала статус наукового феномену [30, 22] Хоча ще на початку розвитку досліджень лакунарності звучали твердження, що лакуна це всього лише лексично не виражений концепт, тобто існувало досить вузьке розуміння цієї сфери.

Початок становлення терміну лакуна датують XVIII ст. в англомовних джерелах та XX ст. – в україномовних. Це зокрема терміни грецького та латинського походження, що продовжують використовуватися за традицією в наукових галузях: у філософії, математиці та медицині. [3]

Явище лакунарності, перш за все, пов’язується з “національною специфікою концептуалізації навколишнього світу, з особливостями світобачення різних етносів та розумінням навколишнього світу в мові” як зазначає К. Г. Ібрагімова. [30, 18] Проте навіть за наявності лакунарності можна досягти взаєморозуміння, задля цього варто глибше зазирнути у національну культуру іншого народу.

Як зазначає І. А. Стернін, “у кожній мові існує велика кількість міжмовних лакун, тобто, пустих, незаповнених місць в лексико-фразеологічній системі мови, хоч у ній можуть бути присутніми близькі за значенням лексеми” [56, 5].

Безеквівалентна лексика складає особливий лексичний шар, тобто є слова та вирази, які не можна перекласти однозначно; їх сенс передається поясненням, описом або схожим образним виразом. Безеквівалентна лексика представляється реаліями (явища, характерні для матеріального і духовного життя тільки цього народу і відсутні в інших):

1. Неперекладні реалії життя:

- le cassoulet - кашуле, традиційна страва південно-західної частини Франції з різних сортів м’яса та білої квасолі.

- la chasse aux œufs – розвага дітей у Франції на Пасху: пошук схованих вдома шоколадних яєць.

- la liste de mariage - список бажаних подарунків на весілля, який складають наречені; гості обирають подарунки з його списку, а не на власний розсуд. Таким чином молода сім'я отримує саме те, що хотіла б мати. (аналогічно liste de naissance “список до дня народження немовляти”).

2. Часткові лексичні лакуни:

В українській мові не існує аналогічного еквіваленту французькому поняттю “viennoiseries” - випічка із листкового тіста на основі вершкового масла (наприклад: un croissant “круасан”, un pain au chocolat “булочка з шоколадом”, un pain aux raisins “булочка з ізюмом”).

Важко підібрати адекватні мовні формули до висловів із області етикету: Bon après-midi! Bonne continuation! Bon courage!

В свою чергу, французька мовна система не розрізняє виразу “До скорого”. Існує два схожі вирази французькою: A tout de suite! (“найближче скоро”, прямо зараз або через декілька хвилин) та A tout à l'heure! (це “скоро” настане пізніше).

3. Фразеологізми, які відрізняються своєю неповторністю:

- rester sans voix – повне здивування (дослівно “залишитися без голосу”)

- hors de prix – показує високу ціну чогось, безцінне (дослівно “поза ціною”)

- une promesse de Normand : ухилятися від відповіді (дослівно “відповідь нормандця”)

- une promesse de Gascon : пуста обіцянка (дослівно “обіцянка гасконця”)

- couper le cordon : дорослішати (дослівно “відрізати пуповину”)

- lâcher la bride : дати свободу дій (дослівно “ послабити віжки “)

- avoir le coup de foudre : закохатися з першого погляду (дослівно “отримати удар блискавки”).

Лакуни еволюціонують разом з розвитком лексики мови та її побутових понять, тому їх необхідно вивчати також з точки зору їх історичного розвитку. Так, наприклад, таке поняття як “мюслі” були лакунами для українців. Зараз мюслі стали звичайним поняттям для українців завдяки появі на внутрішньому ринку іноземних товарів, а також розвитку національної харчової промисловості.

Явище лакунарності тісно пов’язане з соціокультурними реаліями як одним з явищ безеквівалентної лексики. Лакунізованим може бути будь який елемент мови, адже там де у вихідному тексті є соціокультурна реалія, у тексті перекладу з’являється “біла пляма”. Інакше кажучи, термін “реалія” – орієнтований на вихідний текст, а “лакуна” – на текст перекладу.

Н. А. Фененко та А. А. Кретов визначили відповідники реалія-лакуна:

- R-реалії – представлені у позамовній дійсності та складають частину природньої та матеріально-культурного середовища, що оточує носіїв цієї мови;
- C-реалії – поняття, уявлення, які є складовою частиною духовно-інтелектуального середовища проживання носіїв цієї мови;
- L-реалії – номінативні одиниці, що утворюють словник цієї мови. [66, 36]

Вони відповідають:

- R-лакуни – за відсутності культурно-специфічного предмету;
- C-лакуни – за відсутності концепту або поняття;
- L-лакуни – за відсутності номінації (співвіднесення мовних одиниць з об’єктами). [33]

Помітну частку національної специфіки будь-якої країни становлять саме такі “білі плями”. Різниця між суспільно-економічними, політичними, географічними, культурними умовами життя, між побутом, світобаченням та сприйняттям навколишнього середовища зумовлює виникнення образів і

понять, які відсутні у носіїв інших мов. В смисл поняття “лакуна” можна закласти й то факт, що все, що не зрозуміло реципієнту в іншокультурному тексті та вимагає інтерпретації можна сприймати “прогалиною”.

Аби досягти взаєморозуміння між принципово різними культурами необхідно глибше проникнути в національну специфіку певного народу, в його мовну картину світу.

Сучасна лінгвістика взаємодіє з багатьма науками, зокрема з етнопсихолінгвістикою. Ця наука здійснює дослідження розглядаючи лакуни як “національно-специфічні елементи культури, що знайшли відповідне відображення в мові носіїв цієї культури, які або повністю не розуміються, або недостатньо розуміють носіями іншої культури і мови в процесі комунікації”.

[60]

Відомий філолог С. Г. Тер-Мінасова, яка займається проблемами міжкультурної комунікації у своєму дослідженні пише, що одне поняття може мати декілька форм вираження у різних мовах, вони різняться лише повнотою. Вони відрізняються семантичною ємкістю, покривають різні частини реальності, та в залежності від обсягу понятійного матеріалу, який може сприйняти реципієнт. [62, 44]

Часто лакуни ще називають “безеквівалентною лексикою”. Саме цей термін стосовно співставлення лексичного складу мов у своїх роботах вказують такі дослідники як Л. С. Бархударов, Є. М. Верещагін, В. Г. Костомаров, С. Г. Тер-Мінасова.

С. Г. Тер-Мінасова у зв'язку з цим зазначає: “Крайнім випадком мовної недостатності буде, мабуть, взагалі відсутність еквівалента для вираження того чи іншого поняття, часто викликане відсутністю самого поняття. Сюди відноситься так звана безеквівалентна лексика, тобто слова, план змісту яких неможливо зіставити з будь-якими іншомовними лексичними поняттями. Ними позначаються поняття чи предмети, думки унікальні і притаманні лише цьому світу і, відповідно, мови” [62].

Для вираження понять взятих з іншого мовного середовища, мова запозичує слова. Якщо в україномовному світі відсутні такі напої, як м'ятний сироп чи арманьяк, а у франкомовному немає таких страв, як вареники і борщ, то ці поняття виражаються за допомогою слів, запозичених з відповідної мови. [62, 49]

Верещагін Е.М. та Костомаров В.Г. у своїй спільній книзі зробили гарний висновок: “дві національні культури ніколи повністю не співпадуть, це твердження виходить з того, що кожна складається з національних та інтернаціональних елементів. Сукупність співпадаючих (інтернаціональних) та тих, що різняться (національних) одиниць для кожної з культур будуть різними”. [15]

У зв'язку з появою та виявленням лакун, Ю. А. Соркін та І. Ю. Марковіна розробили концепцію під назвою “Теорія лакун”. Сама концепція описує поняття лакун, їх класифікацію, але основним моментом концепції є вплив лакун на міжкультурну взаємодію. І дійсно, невідповідність образів світу у свідомості різнокультурних комунікантів проявляється саме в існування лакун.

Поняття “своє” та “чуже” застосовуються і в сфері лінгвістики. Під час міжкультурного діалогу відбувається взаємна адаптація національних усвідомлень, де “своє” співвідноситься “чужим”. Комунікативний акт вважається успішним, коли досягнуто симбіозу “свого” та “чужого” образу світу. Шлях до взаєморозуміння прокладається через пошук цього співвіднесення, виділяють таких 4 типи **співвіднесенень**:

- Практично повне співпадіння образів (лакуна відсутня);
- Абсолютне не співпадіння образів (повна лакуна) ;
- Неповне співпадіння образів (часткова лакуна) ;
- Схожі образи (компенсаторна лакуна). [53]

Перекладачеві потрібно виробляти навичку розуміти нові реалії та явища, які не знаходять аналогу ні в рідній мові, ні в рідній культурі. Безеквівалентна лексика, або ж лакуни, як ніщо інше в мові виражає сутність культури, специфіку мови, особливості сприйняття світу певного етносу.

1.1. Соціокультурні лакуни: визначення поняття

Мовна система та культура в розрізі співвіднесення мов розглядаються як взаємозалежні єдності, які відзначають формування культурної та мовної картин світу того чи іншого етносу. В процесі міжкультурної комунікації та, особливо, перекладу неминуче відбувається співставлення двох різних культур-учасників діалогу, в результаті якого виявляється ряд розбіжностей, в том числі розбіжності в способі сприйняття реальності, менталітеті, та ладі мовних систем. Вже декілька десятиліть зарубіжні та вітчизняні дослідники вивчають лінгвістичні лакуни, адже вони є національно-специфічними елементами в лексичних системах усіх мов та культур.

На позначення лакунарності використовуються найрізноманітніші терміни. Відтак, термін “лакуна” у своїх працях вживають Ж. Віне і Ж. Дарбельне, В. Л. Муравйов; К. Хейл назвав це “пробіл”; найбільше розмаїття синонімів вжив Ю. С. Степанов: “антислово”, “прогалина”, “лакуна”, “білі плями на семантичній карті мови”; “безеквівалентні слова”, “лексичний нуль”, “нульова лексема” прийшли від І.А. Стернін; Л.С. Бархударов, Є.М. Верещагін, В.Г. Костомаров вживали поняття “безеквівалентна лексика” або “фонова лексика”; Л. С. Бархударов описував лакуни як “темні місця в текстах однієї мови”, “випадкові лакуни”. Методи елімінації лакун та їх розробляються багатьма вченими, зокрема Ю. А. Сорокіним, Е. М. Верещагіним, В. І. Жельвісом, І. А. Марковіною та іншими. [43]

Частіше за термін “лакуна” у перекладознавстві використовують термін, які мають у своєму семному складі компонент, що вказує на певний відсутній елемент, що ідентифікується лише під час зіставлення, наприклад: “безеквівалентна лексика”, “екзотизм”, “варваризм”, “локалізм”, “етнографізм”, “слова з культурним компонентом”, “прогалини”. [18, 36]

Аби отримати найбільш повне та точне уявлення про поняття “лакуна”, можна звернутися до самого визначення цього слова. Як сказано в

“Лінгвістичній енциклопедії” автором якої є О. О. Селіванова, термін “лакуна” дефінується як: “базові елементи національної специфіки лінгвокультурної спільноти, що ускладнюють переклад її текстів і сприйняття їх іншокультурними реципієнтами через брак в одній мові порівняно з іншою певних відповідників мовних одиниць різних рівнів, позначень понять, категорій, асоціативних реакцій, а також паравербальних засобів мовлення”. [47]

За словами К. Хейла “Особливо яскраво лакунарність як культурноспецифічний феномен виявляється в художньому, публіцистичному, розмовному стилях, де досить виразно прослідковуються не лише лексичні чи семантичні, але й концептуальні та абсолютні лакуни на позначення окремих ситуацій чи реалій. І це цілком виправдано, оскільки саме такі стилі в рамках вітчизняного підходу, є виразниками етнокультурних “варіантів” вербальної та невербальної поведінки мовців або ж, відповідно до концепції зарубіжних дослідників, носіями механізмів лінгвістичних та культурних універсалій”. [70]

Можна навести ще декілька прикладів пояснення поняття “лакуна”:

- А. А. Арестов визначив лакуну як: “деякий фрагмент тексту, в якому є щось незрозуміле, дивне, помилкове (щось, що можна оцінити за шкалами “незрозуміло / зрозуміло”, “незвично / звично”, “незнайоме / знайоме”, “помилково / вірно”) [6, 44]

- С. І. Тіткова пише, що: “лакуни є наслідком неповноти і / або надмірності досвіду лінгвокультурної спільноти, внаслідок чого не завжди можливо доповнити досвід однієї лінгвокультурної спільноти досвідом іншої лінгвокультурної спільноти”. [63, 8]

Проблему перекладу соціокультурних лакун розглядає численна кількість відомих дослідників, вивчаючи різні мови вони прослідкували певну закономірність, де саме з’являються лексичні пробіли.

В. С. Виноградов поділяє їх на тематичні групи: [17]

1. Лексика, що називає повсякденні реалії:

а. Помешкання та майно;

- б. Одяг та аксесуари;
- в. Їжа та напої;
- г. Види роботи, занять, хобі;
- д. Валюта, одиниці ваги;
- е. Музичні інструменти, народні танці та пісні, виконавці;
- ж. Народні свята та ігри;
- з. Звернення;
- 2. Лексика, що називає етнографічні та міфологічні:
 - а. Етнічні та соціальні общини та їх представники;
 - б. Божества, казкові істоти та легендарні місця, легендарні місця;
- 3. Лексика, що називає реалії світу природи:
 - а. Тварини;
 - б. Рослини;
 - в. Ландшафт, пейзаж;
- 4. Лексика, що називає реалії державно-адміністративного устрою та соціального життя (актуальні та історичні):
 - а. Адміністративні одиниці та державні інститути;
 - б. Громадські організації, партії та інше, їх учасники;
 - в. Промислові та аграрні підприємства, торгові заклади;
 - г. Основні військові та поліцейські підрозділи і чини;
 - д. Громадські посади та професії, титули, звання;
- 5. Лексика, що називає ономастичні реалії:
 - а. Антропоніми;
 - б. Топоніми;
 - в. Імена літературних героїв;
 - г. Назви компаній, музеїв, театрів, ресторанів, кафе, магазинів, пляжів, аеропортів та інше;
- 6. Лексика, що відображає асоціативні реалії:
 - а. Вегетативні символи (тобто символи, які пов'язані з рослинами (наприклад: клен – érable – національний символ Канади));

б. Анімалістичні символи (тобто символи, які пов'язані з тваринами (наприклад: фенікс – дика птиця, що символізує переродження);

в. Символіка кольорів (наприклад: зелений – колір надії, символ майбутнього; жовтий – колір трауру (в Іспанії в середні віки);

г. Фольклорні, історичні, літературно-книжкові алюзії. В них присутні натяки на спосіб життя, поведінку, характер, дії історичних, фольклорних та літературних героїв, що відбувалися під час історичних подій, міфів та подібного.

д. Мовні алюзії (фразеологізми, прислів'я, приказки, крилаті вислови, шаблонні фрази).

Згідно з думками К. Г. Ібрагімової лакуни мають багато проявів:

1. Лакуна як відсутність відповідника (розглядається в контрастивній лінгвістиці)
2. “Лакуна як прояв національно-специфічних розбіжностей в мовах та культурах (Г. В. Бикова, В. Л. Мурав'їєв, С. Н. Мечковська, І. В. Томашева), як пробіли в розумінні специфіки картин світу, менталітету (Н. Л. Глазачова).
3. Лакуну як прояв “віртуально-лексичної одиниці” - це семема, яка не має матеріального вираження, але проявляється на рівні синтаксичного об'єкту за потреби наявності певного концепту. [30]

Підводячи підсумок цього підрозділу, можна сказати, що сучасні лінгвісти розглядають лакуни як національно-специфічні елементи культури, що відображаються в мові носіїв цієї культури, які або повністю не розуміються, або недостатньо розуміються носіями іншої культури і мови в процесі комунікації. Також, можна відзначити велику кількість сфер, де лакуни можуть з'являтися та існувати: державно-адміністративний устрій, повсякденні реалії, природні елементи (тваринний та рослинний світ), фольклор, власні назви та інше.

1.2. Причини появи соціокультурних лакун

XX століття ознаменувалося появою нового напрямку дослідницьких пошуків у гуманітарній сфері, у межах якого мова розглядається у тісному зв'язку з культурою, де кожна з цих сутностей взаємодіють і взаємовпливають одна на одну.

Відправною точкою у дослідженні взаємозв'язку мови і культури є концепція Е. Сепіра, який зазначив, що мова і культура є неподільними: “мова “проростає” в культурі і є обов'язковою запорукою розвитку культури в цілому”. [49, 223] Розвиваючи свою думку, Е. Сепір наголошує: “Культуру можна розуміти як те, що робить і думає певне суспільство. Мова ж є тим, як думають. Зрозумілим є те, що зміст мови нерозривно пов'язаний з культурою”. [49,194]

Думка Е. Сепіра не опозиціонує з думкою Д. Х. Хаймса про те, що взаємозв'язок мови і культури є двостороннім і взаємозумовленим: “Мовні навички частково створюють культурну реальність... Культурні цінності і вірування частково створюють мовну реальність”. [67, 232-233]

Станом на теперішній розвиток перекладознавства та проблеми, які піднято, лакуни є одними з ключових питань. Проте, навіть попри те, скільки вже було досліджено та сказано з цього приводу, дослідники зі сфер культурології та перекладознавства не можуть дійти згоди. Це питання досліджував Д. І. Єрмолович, за його словами прихильники культурології постійно говорять про “безеквівалентність” не звертаю чи увагу на досить важливе поняття для перекладу “еквівалентність”. Також в перекладознавстві неможливе існування “незрозумілості” або “чужості” лакун, які активно описують культурологи. Ще однією розбіжністю є те, що перекладознавство виявляє відповідності лексичних одиниць мови джерела у мові перекладу, а культурологи досліджують вже виявлені лакуни, та пояснюють їхню смислову наповненість й емоційне забарвлення; визначають їх специфіку. [26]

Одним із аспектів лінгвокультурних досліджень є зіставлення лексики декількох мов, які дають змогу виявити прогалини, білі плями в семантиці

однієї з мов, які в науковій літературі прийнято називати лексичними лакунами. Лакуни з'являються у зв'язку з недостатністю, або ж, навпаки, надмірною кількістю надбань лінгвокультурної спільноти. Тобто, причиною появи лакуни є неможливість відтворити досвід однієї лінгвокультурної спільноти досвідом іншої. Як сказав Ф. де Соссюр “весь лінгвістичний механізм обертається навколо тотожностей і відмінностей причому останні є зворотньою стороною перших”.

Мова – це живий організм, який постійно розвивається й існування в ній лакун не є якоюсь вадою чи недоліком. Можна сказати, що це навпаки добре, адже якщо у мові з'являються нові слова, це ознака динамізму та вдалого функціонування мови. Все залежить від реалій життя народу: щось зникає з нашого вжитку (предмети, обряди, традицій), а з ними зникають і слова. Це можна здатися гіркою новиною, але на їх місце приходять реалії з “нового” життя і вони не є гіршими, вони просто інші, а тому з'являються й нові слова на їх позначення – неологізми (це можна також назвати “процесом народження” слів). Крім того, деякі слова стають архаїзмами, історизмами та виходять з повсякденного вжитку. Стрімко слідувати таким швидким змінам в мовній системі можуть лише носії мови, а представники іншого мовного об'єднання натрапляють на нерозуміння певних мовних універсалій.

Для ефективного міжкультурного спілкування не достатньо володіти лише знаннями мови, важливо розуміти і психологічний бук, який стоїть за сказаними словами. Саме через те, що в учасників міжкультурного діалогу немає спільного усвідомлення справжнього контексту сказаного, виникають непорозуміння різного ступеню. Нерозуміння, у цьому випадку, є продуктом неспівпадіння картин свідомості комунікантів. Саме різниця образів національних свідомостей є перепорою до ефективної комунікації.

Можна перелічити велику кількість причин появи соціокультурних лакун, але саме різниця у життєвих устроях та особливостях країн, мови яких взаємодіють у певному акті комунікації, є головною причиною цього мовного феномену. Наприклад: вітання з днем народження, правила дорожнього руху,

правила поведінки у громадських місцях, привітання при зустрічі, та таке інше. Все це становить частину фонових знань про країну, а якщо ритм життя у двох країнах різний, логічним буде висновок, що існує лексика, яка не притаманна для країни на мову якої перекладають.

До вже перерахованих аспектів життя, що можуть відрізнятися у двох країнах, можна віднести також певні географічні назви, які є зрозумілими для представників однієї лінгвокультурної спільноти, але, в той же час, вони лакунізовані для представників іншої, бо ці назви, як правило, включені в певний соціальний контекст, який зрозумілий для представників лише однієї лінгвокультурної спільноти. Вище зазначена інформація вивчається більшою мірою не в процесі навчання, а підчас безпосереднього перебування у іншомовному соціумі або в процесі спілкування з іноземцями.

На сьогодні особлива увага в освіті приділяється міжетнічній комунікації – обміну матеріальними та духовними продуктами культурної діяльності між етноспільнотами. Значний акцент робиться на правильному сприйманні інформації представниками різних етнічних груп. На своєрідність інтерпретації повідомлення впливає і наявність у лінгвосоціокультурній системі етносу певного відповідника, який дослівно передає реалію іншої культури. Відсутність такого еквівалента називається комунікативною лакуною. [39,10]

Відсутність еквіваленту призводить до виникнення лакун. Проте деякі із них з'являються з причини повної відсутності або відсутності потреби у використанні цього слова-реалії. Цікаві приклади щодо цього твердження наводить Тетяна Бурдейна: “Наприклад, у ескімосів існує близько 65 слів на позначення снігу, а у племені бавенда, яке проживає у південній Африці, є назви для кожного виду дощу, у японців – більше 40 позначень червоного кольору, албанці використовують 27 лексем для позначення вусів, проте в албанській мові немає жодної лексеми на позначення негативного значення в морській термінології” [13]

Якщо в одній мові певне поняття можна назвати одним словом, то в іншій мові воно може бути виражене лише за допомогою опису. Описовий характер

поняття не притаманний для європейських народностей, але племена активно використовують цей спосіб. Наприклад, у мові тасманців зовсім немає слів для позначення таких якостей, як солодкий, гарячий, твердий, холодний, довгий, короткий, круглий. Вони заміняють їх описовими конструкціями порівняльного типу: “як камінь” – у значенні твердий, “як місяць” – круглий, додаючи до вербальної характеристики яскраве невербальне вираження. Кольори позначаються за допомогою цього ж способу аналогій і порівнянь, шляхом зазначення предмета за подібністю. А в багатьох корінних австралійців взагалі відсутні лексеми на позначення загальних понять, проте надзвичайно багато слів на позначення окремих предметів. Одне з племен має, наприклад, особливе слово для позначення сонця, яке світить між двома хмарами, у іншого – є велика кількість термінів для номінації різних порід оленів. [16]

Однією з сучасних авторів праць, щодо етнопсихолінгвістики, яка безперечно пов’язана з вивченням лакунізації в мові, є Оксана Зьобро. Вона пише: “Глибше зрозуміти, що ж ховає в собі мова, допомагає етнопсихолінгвістика – галузь лінгвістичної науки, що як головний чинник формування психіки етносу розглядає вплив мови, яка накопичує і відбиває його історичний досвід. У її центрі — цікава, хоч часом і суперечлива гіпотеза лінгвістичної відносності (гіпотеза Сепіра - Уорфа) [...]згідно з якою структура мови визначає мислення і спосіб пізнання реальності”. [29]

В основному, лакунарність виникає у зв’язку з тим, що різними етнічними групами властиві різні світоглядні позиції. Передумов для появи лакун може бути безліч, в основному це соціальні, політичні та економічні процеси, які відбуваються в суспільстві. Відмінність у житті представників різних етносів: побуту, умов проживання, системи досвіду є основними чинниками виникнення лакун, внаслідок чого реципієнт сприймає текст іншої культури через призму власної етнокультури.

За словами К. В. Бердникової: “особливості “чужої” культури можуть неадекватно інтерпретуватися реципієнтом, наслідком чого неминуче виникає непорозуміння різного ступеню, в основному, специфічних елементів, що

існують в лексичній системі однієї мови по відношенню до лексичної системи іншої мови”. [19, 3]

Висновок цього розділу полягає в тому, що не можна точно сказати звідки взялася лакунарність та коли вона зникне. Але можна точно сказати чому вона існує: допоки світ буде розвиватися, допоки люди будуть спілкуватися, допоки культури будуть поширюватися, доти будуть існувати лакуни, безеквівалентні слова та неперекладні реалії. Лакуни – ознака розвитку, ознака того, що мова нашої країни та її культура не єдині в світі, що є ще багато таких народів як ми, але з іншими звичаями, іншим уставом життя та іншим баченням світу.

ВИСНОВОК ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ

Полікультурний світ вимагає від лінгвістів та перекладачів якнайбільшого об'єму знань в розрізі мови. адже без цього спілкування між народами не можливе, а без цього не буде міжнародних зв'язків, торгівлі, економічного розвитку країн та їх процвітання. Так склалося, що людське життя залежне від мови й не може від цього відмовитися. Стикаючись з труднощами у перекладі іноземної мови, часто ми натикаємося саме на лакуни – на ті слова, які висвітлюють життя та його розуміння іншого народу, що може бути незрозумілим для нашого устрою.

Хоча й існують сталі визначення лакуни, кожен їх розуміє по своєму, адже це досить широке поняття, яке охоплює буквально все в житті людини (адже все у нашому житті названо словами, які й є основною складовою мови). Оксана Зьобро, яка співставляє мову та життя суспільства підняла цікаве питання: “Що було першим: курка чи яйце?”. Тобто мова сформувала менталітет та хід мислення людей, або ж навпаки, саме поведінкові характеристики суспільства, їхнє бачення світу сформувало мову. Хоча й гіпотеза Сепіра-Уорфа зазначає, що саме мова творить нашу реальність – це питання залишиться відкритим ще не один рік. Як і в майже всіх науках, у лінгвістиці також є свої “споконвічні” питання, які будуть актуальні і для наступних дослідників.

Як вже було сказано, лакуни покривають всі реалії життя певної культури, які вивчаються наукою культурологією. Вона вивчає специфіку розвитку цивілізації та дає висновки щодо того, чому сьогодні певний народ є таким, яким він: його шлях розвитку, стрімкі повороти історії, а разом з тим, як мінявся народ – змінювалися й терміни, які використовувалися в побуті, під час переговорів, як називали тварин, рослин, які існували страви; які з цих термінів та понять вийшли з ужитку, а які існують й досі та чому. Культурологія має сильний вплив на дослідження мови та літератури, а тому й є її незамінним складником.

Як бачимо з досліджень відомих дослідників, до поняття “лакуна” вони йшли досить довго, але саме це поняття є ідеальним еквівалентом до всіх попередніх назв цього явища: “пробіл”, “біла пляма”, “прогалина”, “екзотизм”, “безеквівалентне слово”, “локалізм” та інші.

Отже, вивчаючи тему лакун варто пам’ятати про динаміку, адже теоретичні основи вивчення лакун об’єднують в собі поняття культури, етносу, світобачення, лексики, повсякденного буття та багато іншого, що може бути пов’язане з мовою. Мова – це невіддільна складова будь якої культури саме тому дослідники приділяють цьому увагу. Через порівняння мов та виявлені в них спільні “прогалини” можна розробити картини світу декількох народів, країн та навіть зрозуміти історію розвитку досліджуваних культур.

РОЗДІЛ 2

КЛАСИФІКАЦІЇ ТА МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЛАКУН

Феномен лакуни має багато аспектів і тому створити їх сталу та однозначну класифікацію майже неможливо. Під час аналізу лакун до уваги береться певні характеристики на основі яких лакуни групуються та утворюють певні групи; не виключено, що лакуни можуть входити відразу в декілька груп. Також, лакуни варто вивчати з огляду на їх історичний розвиток. Адже лакуни еволюціонують разом з розвитком мови, і можуть з'являтися або зникати в залежності від того чи має мова потребу називати ті чи інші предмети та явища (чи вони актуальні для відповідного проміжку часу).

Пробіли у мові виникали і будуть виникати навіть якщо комуніканти належать до одного культурного середовища, адже в залежності від історичної епохи, текст і реципієнт можуть належати різним часовим відрізкам чи соціальним групам. Це можна проілюструвати ситуацією, коли спілкуються люди різної вікової категорії, різних верств населення, або ж різних рангів.

У книзі “Текст як явище культури” сказано: “відмінності (на будь-якому рівні) між лінгвокультурними спільнотами, мабуть, можна розглядати як лакуни, які свідчать про надмірність або недостатність досвіду однієї лінгвокультурної спільноти щодо іншої”. [4, 38]

2.1. Класифікації соціокультурних лакун

Сучасні дослідження лакун проводилося такими видатними вченими як Г. В. Бикова, Д. Б. Гудков, Ю. М. Караулов, І. Ю. Марковіна, В. Л. Муравйов, Ю. В. Скугарова, Ю. С. Степанов, Ю. О. Сорокін, І. А. Стернин, Є. Ф. Тарасов, Н. В. Уфимцева. На основі їхніх досліджень традиційно виокремлюють такі типи лакун:

1. Мовні (абсолютні і відносні)
2. Культурологічні (міжмовні і міжкультурні, конфронтативні і контрактивні, імпліцитні та експліцитні)

- а. психологічні
- б. культурологічні
- в. фонові

3. Текстові

У нашому дослідженні ми спиратимемось у першу чергу на міжмовні культурологічні лакуни. З огляду на це ми послуговуватимемось класифікацією Ф. С. Бацевича, який поділяє лакуни таким чином: [7]

1. Лакуна екзоетнічна (міжмовна) – (прослідкуйте по тексту скрізь, щоб тире було як тире, а не як дефіс) відсутність лексичної одиниці (слова) в одній із мов при наявності відповідної одиниці для позначення тієї ж реалії в іншій мові.

2. Лакуна ендоетнічна (внутрішньомовна) – відсутність лексеми (слова) в конкретній мові, що виявляється на тлі близьких за семантикою слів всередині лексичної парадигми.

3. Лакуна етнографічна – відсутність у межах культури, рідної для одного з комунікантів, реалії, притаманної культурі іншого (інших) комуніканта (комунікантів).

- Абсолютні етнографічні лакуни пов'язані з позамовною національною реальністю. При виявленні етнографічно забарвленого слова потрібно перевірити чи дійсно в іншій мові немає такої реалії. Наприклад, для французької мови лакунами будуть: ЗАГС, ЖЕК.

- Відносні етнографічні лакуни – їх легко знайти, так як навіть за звучанням слова може стати зрозуміло чи поширене слово в інших мовах або культурах, або ж воно пов'язане з фактами цивілізації, які, як правило, відразу відмічаються іноземцями. [34]

Часто етнографічні лакуни пояснюються перифразами.

4. Лакуна інтракультурна – виникнення у процесі комунікації нерозуміння значення повідомлення через відмінності в семантиці мовних одиниць у межах однієї мови на різних етапах її розвитку.

5. Лакуна комунікативна – неможливість наявними комунікативними засобами певної мови відтворити комунікативну особливість (чи особливості), які сформувались у межах певної національної лінгвокультурної спільноти.

6. Лакуна контрастивна – відсутність лексичних еквівалентів усередині однієї мови, яка обслуговує одну національну лінгвокультурну спільноту. Контрастивні лакуни викликані зрушенням у межах однієї культури, її розчленуванням на субкультури.

Абсолютні лакуни. Згідно слів дослідника Ю. С. Степанова: “абсолютні лакуни усвідомлюються при складанні перекладних словників як слова, які не мають еквіваленту у вигляді слова в цій мові”. [55,78]

На ряду зі Ю. С. Степанова абсолютні лакуни вивчав В. Л. Муравйов. За його словами, еквіваленти певних слів не можуть бути передані за допомогою одного слова у французькій мові – це і є абсолютні лакуни. Так, прикладами абсолютних лакун для французької мови є такі слова як: окріп “eau bouillante”, ровесник “qui a le même âge”, іменинник “la personne dont on célèbre la fête”, доба “vingt quatre heures”. Або ж, слова з префіксом за- : зазеленіти — commencer a verdir, заграти — commencer a jouer, замусолити — salir de bave, запити — boire un coup de qch pour faire passer le goflt de qch.

У французькій мові слова творяться додаванням афіксів, проте, є певні суфікси, які утворюють слова, які важко, а іноді й неможливо перекласти на українську мову. Наприклад, суфікс -eur, якщо додати його до дієслова — воно утворить слова, яких не існує в українській мові і їх значення можемо передати лише описово чи словосполученнями: cacher “той, що випльовує”, tousseur “той, хто кашляє”, ronfleur “той, хто хропить”, gieur “той, хто сміється” та інші. [39, 3-9]

Відносні лакуни. Як пише В. Л. Муравйов, відносні лакуни відрізняються від абсолютних частотою їх використання. Слова, які використовуються українською мовою порівняно часто, можуть використовуватися значно рідше у французькій мові. Так, наприклад, в українській мові слова: підбори, серце, доля, душа – є звичними у повсякденній

мові, а от носії французької мови не вживають їх занадто часто, тому вони і вважаються відносними лакунами для цієї іноземної мови.[39]

Таку ж паралель можна провести й з іншими граматичними категоріями мови. Наприклад, французька мова частіше використовує займенники *mon, ton, son*, аніж україномовне середовище. Наприклад: “Доброго дня, діти!” перекладатиметься “*Bonjour, mes enfants!*”. Та ж ситуація з використанням *Monsieur, Madame, Mademoiselle*.

Для того, аби виявити відносні лакуни не достатньо простого вивчення мови як окремої системи, потрібно здійснити ще й порівняльний статичний підрахунок використання в мовленні двох мов тих чи інших слів. Це майже неможливо здійснити “вручну”, або ж під час вивчення всієї мовної системи окремою людиною чи групою людей. У цьому питанні нам на допомогу можуть прийти електронні словники, данні з переписок інтернет-користувачів, уважне стеження за усним мовленням громадян двох країн, співставлення слів, їх актуальність вживання у контексті.

Та все ж, в деяких випадках, слабку частоту використання слова у мові можна виявити знаючи наступні факти:

1. Слово зовсім не утворює або утворює невелику кількість фразеологізмів і являється популярною семантичною одиницею у іншій мові.
2. Слово не має переносних значень в одній мові, але переосмислюється в іншій.
3. Слово має слабку деривацію в одній мові, але утворює багато похідних слів у іншій.

Ці пункти є умовними і лише зрідка можуть бути використані одночасно, але вони мають право на життя. [39, 10-13]

С. І. Тіткова розділяє всі лакуни на три великі групи: [63]

1. Однокомпонентні, вони відображають відсутність в одному з двох зіставляються мов слова чи поняття, присутнього в іншій мові. Їх можна розділити на абсолютні лакуни, пов'язані з дійсною відсутністю мовної одиниці

в одній з мов, і відносні – виділені на основі порівняння частотності та актуальності вживання одиниць однієї мови в порівнянні з іншим;

2. Двокомпонентні, що відображають наявність в обох порівнюваних мовах семантично неповних (і навіть помилкових) чи різних за формою відповідностей (тобто “відсутність очікуваного значення або очікуваної форми”);

3. Багатокомпонентні (векторні), представлені в обох порівнюваних мовах трьома або більше одиницями, понятійні обсяги яких не збігаються.

Векторні лакуни. Їх можна виявити лише порівнюючи дві мови і таким чином помічаємо, що у слів є не лише якісні характеристики, але й кількісні. Лексичні поняття в двох мовах можуть бути різними за об’ємом: часто стається так, що поняття яке має лексичне вираження в одній мові, має значно ширше значення в іншій мові.

Візьмемо для прикладу слово “палець”, у французькій мові можна виявити декілька відповідників для нього: *pouces, doigts, orteils*. В цьому випадку, українське слово “палець” є лакуною для французької мови так як в ній немає єдиного терміну на позначення пальців рук та ніг. А от слова *pouces, doigts, orteils* для українців не є лакунами, так як можуть бути уточненням для загального слова “пальці” і вже існують у нашій мові.

Можемо прослідкувати таку ж тенденцію і в прикладах нижче:

- годинник: *horloge, montre, pendule*.
- свічка: *bougie, cierge, chandelle*
- *encre*: паста (для ручки), чорнило
- *verre*: стакан, рюмка

Й. А. Стернин пропонує виділяти лакуни наступних типів: [56]

1. Предметні й абстрактні лакуни (за ступенем абстрактності змісту).

Предметні лакуни відображають відсутність матеріального, фізичного предмета або явища, що сприймається. Абстрактні лакуни відображають відсутність абстрактного поняття, розумової категорії. Наприклад, борщ – предметна лакуна, кмітливість – абстрактна.

2. Родові та видові лакуни (за парадигматичною характеристикою, місцем у мовних парадигмах).

Родові лакуни відображають відсутність загального найменування для класу предметів, видові – відсутність конкретних найменувань, найменувань окремих різновидів предметів або явищ. Наприклад, в українській мові немає загального найменування для дідуся і бабусі, а в англійській мові такі найменування є: *les grands-parents*. Це родова лакуна для української мови. З іншого боку, в українській мові, на відміну від французької, немає диференційованих однослівних позначень для наручних (*montre*) і настільних годинників (*horloge*) – це видові лакуни для української мови.

3. Міжмовні та внутрішньомовні (за системно-мовною приналежністю).

Міжмовні лакуни виявляються при зіставленні різних мов: якщо в одній з них не виявляється лексичного еквівалента будь-якої одиниці іншої мови, то можна говорити про існування в ній лакуни. Внутрішньомовні лакуни виявляються всередині парадигм однієї мови – наприклад, відсутність слова з протилежним значенням, відсутність одиниці з певною стилістичною співвіднесеністю, відсутність будь-якої морфологічної форми слова тощо.

4. Мотивовані і немотивовані (за позамовною обумовленістю).

Мотивовані лакуни – це лакуни, які пояснюються відсутністю відповідного предмета чи явища в національній культурі (наприклад, *вінегрет*, *погріб*, *тамада*, у західноєвропейських мовах). Немотивовані лакуни не можуть бути пояснені відсутністю явища або предмета – відповідні предмети і явища в культурі є, а слів, їх позначають, немає (наприклад: *доба*, *окріп*).

5. Номінативні та стилістичні (за типом номінації).

Номінативні лакуни – це лакуни, що відображають відсутність номінації денотата. Може бути відсутнім номінація предмета взагалі, а може бути відсутнім його емоційна або оцінна номінація. Стилiстичні лакуни – це відсутність слова з певною стилістичною характеристикою, виключно мовна характеристика лакуни.

6. Частиномовні лакуни (за належністю лакуни до певної частини мови).

У мові може бути дієслово, але при цьому може не бути від нього спільнокореневого іменника тощо. [44, 197] Наприклад, українсько-французька частиномовна лакуна – “бурхливо аплодувати, схвалюючи що-небудь” в англійській мові виражена дієсловом “acclamer”. Такого дієслова в українській мові немає, але є іменник з таким значенням – овація.

На сьогоднішній день існують ще десятки типологій, які базуються на різних принципах. Наприклад, А. А. Махоніна визначила, що лакуни поділяються також: “за статевою приналежністю (гендерні), а також на підставі зовнішнього і внутрішнього зв'язку між предметами (метонімічні)”. [38,42]. Г. В. Бикова відзначає наявність: “унікальних і приватних лакун, етнографічних лакун, нульових лакун, змішаних лакун, вакантних (некомпенсованих) лакун, емотивних (конотативних, асоціативних) лакун, граматичних лакун, мовних лакун: часткових, компенсованих, повних”. [11, 57-75]

Якщо глибше розкривати тему соціокультурних лакун, можна помітити, що ці білі плями в мові проявляються навіть через стилістичне забарвлення. Прикладами можуть слугувати такі слова як: літературно-забарвлене у французькій мові слово “dominical” і більш побутове для української мови “недільний”, звичне нам словосполучення “моє друге я” та французький латинізм “mon alter ego”, “книголюб” та “bibliophile”.

Шукаючи переклад слів за допомогою словника, часто можна помітити, що на одне французьке слово припадає декілька українських значень, одне з яких – загальноживане, а інше має більш ширше, літературне значення.

Це можна прослідкувати на словах:

- Marcher: йти, простувати
- Trainer: тягнути, волочити
- Bouche: рот, уста

З огляду на те, що французьке слово включає в себе два українських слова, тобто відповідає як стилістично нейтральному, так і поетично забарвленому слову – можемо зробити висновок, що такі слова є стилістично-векторними лакунами для української мови.

Асоціативні лакуни. У французькій та українській мовах існує певна група слів, яка в незалежності від належності до певної мови викликає в нас асоціації, так як кожне слово оповите сіткою інших, які зв'язують його з іншими словами. Мова йде про етно-лінгвістичні асоціації, які породжуються в певній культурі. Наприклад, якщо українцям сказати “Гірко!”, це викличе у нас асоціацію з весіллям, але якщо це слово почує француз – він зрозуміє його в прямому значенні.

Також асоціації можуть бути викликані, якщо слово має емоційно-оціночне значення. Наприклад, лексема “журавель” у поетичних творах та прозі нашої культурної спадщини має позитивну конотацію, а у французькій – навпаки, слово “une groue” у французькій повсякденній мові означає “femme des mœurs faciles”.

Останнім часом асоціативні лакуни все частіше привертають увагу спеціалістів з перекладу. Адже асоціації можуть викликатися на базі соціально-культурних етнографічних факторів, які змінюються кожного року, за рахунок цього це є цікавою сферою вивчення. Відтак, слова “блюдце” або “пілюля” навряд чи зможуть викликати великий спектр асоціацій в українського народу, а от французи напевно згадають “soucoupe volante” та “pilule anticoneeptionnelle” про які останніми роками так часто писала французька преса. Якщо говорити про слова звичного життя нації, гарним прикладом слугуватиме слово “баня”, яке означає не просто “спеціальне приміщення для купання”, це ще й “місце з дуже високою температурою”, у французького слова “un bain” такої характеристики немає.

Автори дослідження “Текст як явище культури” – Г. А. Антипов, О. А. Донських, І. Ю. Марковіна, Ю. А. Сорокін – пропонують дещо іншу класифікацію соціокультурних лакун: [4]

- *Суб'єктивні лакуни*, що відображають національно-культурні особливості комунікантів, що належать до різних лінгвокультурних спільнот. Вони виникають в результаті неспівпадіння національно-психологічних типів учасників комунікації. У результаті міжкультурного спілкування складаються

певні стереотипи щодо культур один до одного, зокрема такі, які фіксують найбільш характерну властивість для тієї чи іншої нації, слабкіше виражену в інших народів.

Суб'єктивними лакунами можна вважати розбіжності в культурній символіці, яка характерна для різних народностей. Наприклад, квітка папороті - для японців листя папороті - знак-побажання удачі, а в українському узусі папороть асоціюється зі смертю; або ж, візьмемо до прикладу парну кількість квіток в букеті: традиція української культури дарувати живим людям непарну кількість квіток, а не живим приносити на кладовище парну кількість квіток, протирічить переконанням американського народу, для яких не має значення кількість квіток в букеті. Наглядним, також, є приклад кольорової символіки, відтак: у народів Африки, білий колір означає смерть, а чорний – життя; у представників індоєвропейських культур розуміння цих кольорів зовсім інше.

Різновидом лакун, зазначає В. Ф. Толстоухова, є: “особистісні (суб'єктивні) лакуни, коли лексикалізований концепт використовується тими, хто спілкується цією мовою, але окремому носію мови може бути не відомий. Дані лакуни можуть бути різного ступеня глибини - від тимчасово забутою лексеми до повного її незнання. У повсякденному спілкуванні особистісні лакуни особливо часті у дітей або осіб, що не володіють великим активним словарем”. [59, 7]

- *Діяльнісно-комунікативні лакуни*, що відображають національно-культурну специфіку різних видів діяльності, поведінку в їх комунікативному аспекті характерних для того чи іншого етносу. До поняття “поведінка” належать: міміка та жести, які є характерними для цієї культури; побутова або повсякденна поведінка, обумовлена традиціями, звичаями, устроєм і ритмом життя, прийнятими в цій культурі; а також етикет спілкування, фрагментом якого є кінесика (кінесичні лакуни), і повсякденна поведінка (рутинні лакуни).

- *Кінесичні лакуни* сигналізують про специфіку жестових та мімічних кодів різних культур. Наприклад, протилежні за значенням українські та болгарські жести, що позначають згоду і незгоду (“так” і “ні”).

Особливу групу поведінкових лакун складають *побутові* або *рутинні* лакуни, які вказують на традиційний уклад життя, звички, особливості побуту - на те, що називають повсякденною поведінкою носіїв деяких культур. У французів, наприклад, прийнято тричі цілувати родичів у щоку при зустрічі, а в інших європейських народів такого звичаю немає.

Існування різних видів поведінкових лакун і, як наслідок цього, неприйняття чи несхвалення чужих норм поведінки може створити труднощі в спілкуванні, та навіть призвести до конфліктів. У результаті між комунікантами може виникнути нерозуміння, наприклад при невірній, часто протилежній інтерпретації жестів у чужій культурі. Крім того, в одного зі співрозмовників може скластися несприятливе враження про іншого: в японській культурі вважається неприпустимим сидіти, схрестивши ноги або витягнувши їх; для французів ця поза не порушує норми поведінки.

- *Текстові лакуни*, що виникають в силу специфіки тексту як інструменту спілкування; специфіку тексту можуть становити зміст, форма відтворення або сприйняття матеріалу, орієнтація на певного реципієнта. Так, наприклад, *белетристичні* лакуни виникають в текстах художніх творів як комунікативна дистанція між автором і читачем (розбіжність сфер спілкування автора й читача), так і при тимчасовій дистанції між ними (якщо автор і читач не є сучасниками).

- *Лакуни культурного простору* (ландшафту), якщо розглядати процес спілкування в широкому сенсі, або *лакуни культурного інтер'єру*, якщо розглядати той чи інший конкретний комунікативний акт.

Є. М. Соловова пише про про цей тип лакун наступне: “лакуни культурного простору вказують на неспівпадіння в оцінках культурного простору та інтер'єру представників тих чи інших лінгвокультурних спільностей. Під культурним простором розуміється “безмежність оточення, в якому існують носії будь-якої культури”. [52, 4]

Ф. С. Бацевич вважає, що до складу культурного простору входять такі елементи:

- Навколишній світ, а саме, який пріоритет віддають йому представники цієї чи іншої лінгвокультурної спільності;
- Уклад життя, побут представників цієї спільності;
- Запас знань, культурний фонд, яким володіє типовий представник цієї спільності. [7, 7]

Можна сказати, що культурний інтер'єр – це ніщо інше, як конкретний комунікативний акт. Він має просторові межі, які сформовані задані належністю комунікантів до певних місцевих культурних груп.

Т. А. Пастух вважає, що всі лакуни можна звести до двох типів, а саме: “1) невідповідність значень (семантична невідповідність) окремих одиниць і категорій мовних систем; 2) невідповідності, пов’язані не з відсутністю мовних одиниць, а з етнокультурними особливостями, що були встановлені в тому чи іншому соціумі”. [42]

Мовні лакуни, або вербально-семантичні лакуни – це особливий шар лексики, адже ці лакуни можна обґрунтувати скоріше когнітивними факторами, ніж екстралінгвістичними. Їх наявність пояснюється тим, що один і той же предмет чи явище кожна культура сприймає та розуміє з різних ракурсів та описує по своєму. Прикладом може слугувати українське слово “кватирка”, в перекладі на французьку воно означатиме “carreau“. Не зважаючи на те, що у французькій мові також є таке поняття, вони вбачають у кватирці саме форму плитки, квадрату, а український народ запозичив слово “кватирка” з польської, що польською “kwatery” означає четвертина, в даному випадку – четверта частина вікна.

Якщо порівняти українське та французьке світосприйняття, легко помітити, що подібні предмети меншої форми в українській мові передаються завдяки її синтетичності зменшувальними суфіксами, наприклад: чашка – горнятко, вікно – кватирка, двері – дверцята. Аналітичність французької мови визначає тенденцію до номінації таких предметів окремими лексемами, наприклад, для позначення вікна і зменшених аналогічних предметів: fenêtre, fenêtre à croisée, hublot, jour, orifice, trou.

Подібні лексеми можуть викликати неабиякі труднощі у перекладача, адже він повинен диференціювати поняття однієї мови на іншу, в які може не міститися спеціального поняття для позначення саме цього слова. Саме тому, в більшості випадках перекладачі використовують прийом генералізації, для якісної передачі змісту сказаного та уникнення змішування понять.

Якщо глибше диференціювати мовні лакуни, їх можна поділити на три групи: лексичні, граматичні, фразеологічні, стилістичні лакуни. Лексичні лакуни виникають, коли на позначення реалії однієї мови в мовній системі іншої не існує слова на її позначення. Можна виділити абсолютні лакуни: коли мова реципієнта у своєму лексичному складі зовсім не має лексичної одиниці на позначення слово. В такому разі підбирається відповідне стійке словосполучення у іноземній мові аби заповнити цю лакуну. Відносні лексичні лакуни відрізняються частотою використання слів, які існують в обох мовах. Цей вид лакун можна прослідкувати лише на мовному рівні, конкретної статистики з цього питання немає.

Граматичні лакуни не мають чітко окреслених рамок, але певні особливості, все ж, можна знайти. Наприклад, категорія роду: українська мова не використовують артиклі, а у французькій мові це обов'язковий елемент граматичної структури речення. Або ж, французька мова активно використовує присвійні займенники. Та все це не становить особливих труднощів для перекладача. Подібні лакуни долаються граматичними або лексичними трансформаціями, що здійснюються інтуїтивно під час перекладу. [35]

Фразеологічні лакуни прослідковуються коли у один із комунікантів вживає стійкий вислів замість звичайного тексту. Такого роду лакуни бувають абсолютні: коли фразеологізм повністю відсутній у мові, або ж відносні: коли перекладач повинен дещо трансформувати вираз, аби він звучав коректно та не втратив свій основний посил.

Стилістичні лакуни є наслідком не співпадіння емоційного забарвлення, повноти та характеристики слова в порівнюваних мовах. Тобто вживаючи слово з певною прагматичною метою, немає впевненості в тому, що ця

лексична одиниця буде вжита у мові перекладу у відповідному конотативному відтінку.

Також, як пише Т. В. Мануковська разом з І. В. Смотровою та Л. В. Сложеніцина, принципіально різними видами лакун є лінгвістичні та екстралінгвістичні лакуни: ”Лакуни, що визначаються мовними порівняннями, називаються лінгвістичними: це розходження, пробіли по відношенню до одиниць порівнюваних мов”. [36] За словами В. Г. Гака: “Екстралінгвістичні лакуни – це міжмовні лакуни, тобто відсутність слова для позначення понять, які безперечно існують у даному суспільстві та які мають спеціальні вербальні позначення в іншій мові” [21]

Результатом того, що існує велика кількість типологій лакун, є висновок, що явище “лакуна” ще не до кінця вивчене філологами. Хоча потрібно визнати, що всі представлені типи лакун несуть безперечну цінність для опису мови як носія національно-культурної інформації.

Класифікацій лакун існує велика кількість, що у свою чергу приводить до висновку: відсутність єдиної думки дослідників про типологію лакун свідчить про те, що саме явище лакуни не є до кінця вивченим та вимагає пильної уваги філологів.

2.2. Методи вивчення лакун

Згідно з думкою В. Ф. Толстухової можна визначити декілька основних методів вивчення лакун, а саме різновиди підходів:

Вузький підхід. (А. О. Іванов, Л. С. Бархударов) передбачає вивчення лакун тільки для позначення випадків відсутності в одному з мов прямих відповідностей лексичним одиницям іншої мови. При такому підході міжмовна лакуна являє собою відсутність одиниці. Одиниця другої мови, на тлі якої виявлено лакуна в досліджуваній мові, є безеквівалентной. Таким чином, при вузькому підході поняття міжмовної лакуни і безеквівалентної одиниці співвідносні: перші виділяються на тлі останніх і взаємно припускають один одного.

Широкий підхід (Г. В. Бикова, В. І. Жельвіс, Ю. А. Сорокін, Ю. С. Степанов, І. А. Стернин, І. Ю. Марковіна, В. Л. Муравйов, та ін.). Він застосовується не тільки до випадків відсутності в словниковому складі однієї мови будь-якої одиниці, наявної в іншій мові, але і в випадках іншого роду розбіжностей в зіставляваних мовах і культурах (в граматичному ладі, стилістичному плані; при розбіжностях, що відображають особливості ментального етносу і ін.). [59]

Зіставлення семантично близьких ЛО різних мов. Навіть якщо в мові не існує повного лексичного еквівалента не можна впевнено ствержувати, що в ній немає відповідного концепту. Його ознаки можуть експлікуватися в асоціативному полі концепту при відсутності його прямої назви, оскільки концепт відноситься до ментальному, а не мовного простору етносу, він може реалізуватися і невербально, наприклад, на рівні візуального коду, аудіального та інших, пов'язаних з асоціативністю мислення.

Метод припущення. Метод припущення заключається у гіпотезах шляхів потенційного розвитку мови, тобто через процедуру виявлення порожніх, незаповнених місць у системі мови. [3, 114]

Т. О. Анохіна в своїй дисертації детально розповідає про методи дослідження лакун. Вона пише: “Перші ефективні методики аналізу лакун застосовувалися у лінгвокультурології, серед яких метод польового вивчення лакун (В. В. Воробйов, З. Д. Прошина), і в перекладознавстві (метод аналізу трансформацій та вилучень (В. І. Карабан, І. В. Корунець). Психолінгвісти теж розробили власний акустико-гносеологічний метод – для аналізу лакун як психологічних колапсів й афазій (О. Р. Лурія, М. К. Шохор-Троцька). Методологія міжкультурної комунікації адаптувала процедури, за допомогою яких було зафіксовано явища міжкультурного аломорфізму (Л. І. Гришаєва, Ю. О. Сорокін) та лінгвокультурного конфлікту (І. Ю. Марковіна, О. А. Рівліна). Із інших наук, зокрема з лінгвосинергетики до лакунології було екстрапольовано метод пошуку біфуркацій (Л. С. Піхтовнікова, Г. Хакен); із семіотики – метод знакової ідентифікації, що дозволив фіксувати явища

ВІДСУТНОСТІ (У. Еко) та адгерентні феномени – нульові знаки (Р. Барт), знаки-симулякри (Ж. Бодріяр) тощо; з когнітивної лінгвокомпаративістики – метод діахронічної інтерпретації (О. Семереньї) – для аналізу лакунарних явищ як результатів різних станів розвитку однієї мови; з корпусної лінгвістики – метод конкордансної верифікації лакунарних одиниць (М. Барлоу); із прикладної лінгвістики – квантитативно-статистичний метод (О. Д. Огуй) тощо”. [3]

Як висновок можна зазначити, що попри те, що тема лакун дуже цікава та популярна у сьогоднішній науці, вона є певною мірою складною сферою, а відкриття, що зроблені в рамках цієї сфери є результатом клопіткої праці вчених-лінгвістів.

ВИСНОВОК ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ

Лакуни це ніщо інше як ознака всього живого: вони стосуються всіх наук та сфер життя, вони відносяться до кожного народу та нації, до кожної країни та її мови, до світу природи, до світу фольклору. Адже, коли з'являється або зникає якийсь предмет чи явище – в мові додається ще один неологізм, або ще один архаїзм, які стають відомі лише деяким етносам, та які стануть відомі для інших, але будуть вважатися для них соціокультурними лакунами.

Все це розмаїття класифікацій лакун спонукає до ще глибшого їх дослідження. Взявши окреме слово та поєднавши його з іншим можна утворити неповторне словосполучення, яке має своє унікальне значення та яке може застосовуватися лише до певної ситуації, або до певного предмету. Кожна нація має право утворити свої власні комбінації слів, які будуть ексклюзивом та лакуною для інших національностей. Саме цей факт робить феномен лакуни з одного боку складним, а з іншого досить цікавим, аби заглибитися у його появу та розвиток.

Попри те, що класифікацій багато, та саме основоположними є: абсолютні лакуни, відносні лакуни, векторні лакуни, асоціативні лакуни та мовні лакуни.

Методика вивчення лакун вимагає терплячості та прискіпливості до деталей зважування всіх фактів та факторів, які впливали на мову в момент появи лакуни: історичний розвиток культури, людські переконання тощо. Метод припущення, метод зіставлення близьких ЛО, широкий та вузький підходи є основними методами вивчення лакун.

РОЗДІЛ 3

СОЦІОКУЛЬТУРНІ ЛАКУНИ У ФРАНЦУЗЬКОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ

Разом з появою когнітивної науки, яка прагне пояснити різні картини світу, різні мисленнєві процеси, об'єднати різні види наук (які пов'язані та не пов'язані з лінгвістикою) аби з'ясувати особливості використання мови в різних типах дискурсу, та в мас-медійному в тому числі.

Мас-медійний дискурс глибоко впливає на людську свідомість при чому здійснює це відразу в трьох напрямках: візуально (різного роду періодичні видання), аудіально (радіо) та аудіовізуальні (телебачення). О. В. Александрова зазначає: “Будучи динамічною за своєю суттю, мова ЗМІ найбільш швидко реагує на всі зміни в суспільній свідомості, відображаючи стан останньої і впливаючи на її формування. Саме в мові ЗМІ легко побачити нові тенденції у підходах до вивчення мови, які простежуються в сучасній лінгвістиці”. [2, 152] Цей вид дискурсу налічує безліч лакун, адже утворює нові слова способами афіксації, словоскладання та конверсії.

Масмедійний дискурс називають по-різному: мас-медіальний дискурс [27], дискурс мас-медіа [69], масово-інформаційний дискурс [40]

Будь-який переклад є процесом трактування чи вторинного тлумачення тексту у різних сферах людської діяльності. Основним прийомом є накладання авторського тексту на інше культурне середовище, на особисті якості автора тексту, його світосприйняття у контексті своєї культури та, головним чином, професійність перекладача. [25, 1]

Кожен окремий акт перекладу має свої індивідуальні риси і вияв перекладацької компетентності (сюди входить володіння мовами, бачення тексту, вміння написання текстів, вміння передавати думку автора, творчі здібності, поза лінгвістичні знання, соціокультурна обізнаність). Головною умовою вдалого перекладу іншомовних текстів є наявність когнітивної бази знань своєї та іноземної національно-культурної спільноти. Сукупність знань

про іншу культуру має в своїй основі матеріальні та духовні цінності, що створювалися окремим народом протягом його історії. Ці складові формують унікальний національно-культурний менталітет, який часто згадується у статтях чи текстах мас-медіа. Також, якщо під час перекладу зустрічаються незнайомі слова, в цьому випадку, аби дати інформативний та логічний переклад, потрібно знати не лише дефініцію слова вихідною мовою, але і якомога більше про те, що стоїть за цим словом, про його місце і функції в тому світі, де вихідна мова використовується як реальний засіб спілкування. [25, 1]

Перекладач повинен мати розуміння хоча б про основоположні факти життя народу та країни на мову якого перекладає, адже у комунікативному акті перекладач є медіатором у діалозі культур. В умовах міжкультурної комунікації реалії можуть створювати завади для розуміння у представників інших мовних груп через певні “пробіли”. Тому, чим більшим багажем знань соціально-історичного і культурного аспектів іншомовної спільноти володіє перекладач, тим більша вірогідність охопити лакун у повному обсязі. [25, 1]

Аби краще показати важливість поза лінгвістичних знань та орієнтування у культурі країни для перекладача, можна навести приклад перекладу слова “Україна” у французьких виданнях. У щоденній газеті “Le Monde”, яка видається у Франції, К. М. Грицайчук віднайшов варіації назви нашої держави в залежності від економічної ситуації в країні, від історичного та геополітичного стану. [22] Звісно ж, для слова “Україна” у французькій мові є окреме поняття “l’Ukraine”, проте в різних текстах ми можемо зустріти різні словосполучення на позначення України. [25, 1]

- Геополітичний принцип – зорієнтований на розташування України по відношенню до Європи та Росії. За цим принципом поняття “Україна” може вживатися як: *Pays de l’Est, Région marginale, la voisine slave de la Russie.*
- Політико-економічний принцип – акцент робиться на заплутаності та неоднозначності українського політичного життя, позиції України у світі

як держави, що розвивається та стає на ноги. Наприклад: *Pays compliqué, Pays émergent, Pays pauvre, Pays en voie de développement*.

- Історичний принцип – посилення на минуле України, зокрема її перебування у складі СРСР.

Аби показати цю минулу належність до Радянського союзу, використовуються різноманітні мовні засоби: прикметник *ancien: ancienne république soviétique*; префікси латинського походження *ex-* та *post-*: *république ex-soviétique, état post-soviétique*.

Якщо звернути увагу на таку різноманітність назви лише одного топоніму, то можна зробити висновок, що французька мова була й буде для перекладачів цікавою сферою вивчення, перед усім навіть з погляду на сприйняття французами реальності, у всіх її проявах. Розвинена сьогодні сфера медіа поглинає в себе всі бачення суспільства та показує світу. Саме тому, як зазначає О. В. Семида, медіа дискурс досліджувався такими наукавцями як: “Т. ван Дейк, Ж.-К. Бертран, Ф. Бретон, М. Н. Володіна, В. З. Дем’янков, О. О. Леонтьєв, Г. Г. Почепцов, Г. Ю. Шевченко, К. С. Серажим” і продовжує досліджуватися. [48, 2]

3.1. Способи подолання соціокультурних лакун у сучасному українському інтернет-медіа

Лакуни є відчутною перепорою для порозуміння декількох культур. У практиці міжкультурного спілкування існує багато різноманітних прийомів подолання труднощів створених національно-специфічними та мовними розбіжностями декількох контактуючих культур. Подолання цих труднощів, коли йде робота з лакунами, носить назву “елімінування лакун”. Елімінування лакун здійснюється двома основними способами – заповненням та компенсацією.

Заповнення лакуни – це процес розкриття суті поняття (слова), що належить до не рідної для реципієнта культури. Заповнення може бути різного ступеню, це залежить від специфічності лакуни, типу тексту, в якому вона існує, та від особливостей сприйняття людини, якій адресується текст.

Компенсація – засіб фіксації лакуни, початковий етап елімінування, після якого, в деяких випадках відбувається, а в деяких випадках не відбувається заповнення семантичної пустоти. У випадках, коли елімінування лакуни закінчується на стадії компенсації, ми отримуємо розчленований опис іншокультурного поняття (слово або вираз) за допомогою якого лакуна фіксується. Таке явище називають терміном “компенсатор” - тобто мовна одиниця, словосполучення, опис і т.д., які використовуються для компенсації відсутнього у мовній системі слова.

Помітним недоліком способу заповнення лакун методом компенсації те, що лакуна пояснена, але при цьому не до кінця розкрита. Повністю заповнену (до кінця передану) лакуну називають пленусом (від лат. *plenus* – повний) (термін Ш. Р. Абдуразакової [1, 97]).

Головними труднощами передачі лакуни при перекладі є:

- відсутність відповідника у мові реципієнта (еквіваленту, аналогу)
- необхідність разом із предметним значенням (семантикою) реалії передавати й колорит (конотацію) – її національне та історичне забарвлення.

Аби досягти якісної та правильної передачі лакуни потрібно володіти впевненими знаннями у галузі перекладу. За матеріалом Ш. Р. Абдуразакової існують наступні способи перекладу лексичних лакун:

1. Транскрипція та транслітерація. Пленуси, отримані в результаті цих способів передачі лакун, поділяються на три групи:

- пленуси, які у наслідку широкого розповсюдження та етнічних контактів перетворилися в інтернаціональні;
- пленуси, які хоча і сприймаються у мові як іншомовні, та все ж вони зрозумілі представникам іншої культури та не потребують додаткового роз'яснення;
- пленуси, які сприймаються як екзотизми та у більшості випадках залишаються незрозумілими, потребують додаткового пояснення. У даному випадку добре підійде процес компенсації лакун, а не їх заповнення.

Спосіб транслітерації чудово підходить для створення деякого колориту, адже іншомовне слово або словосполучення переносяться у мову реципієнта в оригінальному звучанні.

2. Калькування, тобто відтворення морфемного складу слова або складових частин стійкого словосполучення. Пленуси, отримані в результаті калькування поділяються на:

- Кальковані пленуси, які широко розповсюджуються у перекладацькій практиці, а потім починають використовуватися і в неперекладацьких матеріалах на мові перекладу. В результаті відповідні одиниці вихідної мови виходять з розряду лакунованих, набуваючи постійні відповідники;

- Квазіпленуси. Квазіпленус – заповнення лакуни таким мовним матеріалом, який не відображає сутності поняття у вихідній мові, він спотворює його або викликає хибні асоціації. Це відбувається не тільки через лінгвістичні особливості різних мовних систем, але й через соціальні фактори та різницю мислення представників різних культур.

3. Описовий переклад. Описовий переклад припускає використання опису, який розкриває значення безеквівалентної одиниці за допомогою розгорнутого словосполучення.

4. Створення аналогів – здійснюється шляхом пошуку найближчої за значенням одиниці мови перекладу для безеквівалентної одиниці вихідного тексту.

Аналог – нероздільна одиниця мови яка за значенням наближається до до значення одиниці вихідної мови і функціонують в аналогічній мовній ситуації.

5. Конкретизація або генералізація.

- Генералізація використовується коли декілька слів мають різні значення, але перебувають в одному асоціативному колі. (flamme, incendie – вогонь; чашка, кубок – coupe).

- Конкретизація використовується, коли слова є рівнозначними семантично, але відрізняються походженням. (bois, forêt – ліс).

6. Нейтралізація – застосовується коли є синонімія пар слів різних типів в одній мові, та відповідний їм пленус в іншій мові (*enseleillé, solaire* – сонячний). [1]

Також, одним із способів передачі лакун є наближений переклад або переклад за допомогою аналогу. Він нерідко використовується для передачі слів, що позначають інноваційні реалії, при цьому, використовуються слова, що означають дещо близьке за значенням до іншомовної реалії, але це не прямий відповідник. Підібране слово хоч і не прямо перекладає описане явище, але передає його суть і має з ним значну семантичну подібність. Замість іншомовної реалії перекладач застосовує реалію мови перекладу, яка має свою національну специфіку, але в той же час має не багато спільного з оригінальною реалією. Наприклад: французький термін “*école secondaire*” відповідає українській “середній школі”, “*lycée*” – старша школа.

Існує також скорочений переклад лакунованих слів, при його реалізації опускаються частини оригіналу з моральної, політичної чи з інших точок зору частини оригіналу, що передаються комунікативно-рівноцінними відрізками мови на мову перекладу, хоча оригінальний текст відтворюється частково. “*Quelle vie!*” переклад: “Що за життя!”

На відміну від скороченого перекладу, адаптований переклад експлікує (спрощує, пояснює) структури та зміст матеріалу оригіналу в процесі перекладу. Це робить текст перекладу зрозумілим для людей, які не мають достатніх знань, які потрібні для повноцінного розуміння оригіналу. Адаптований переклад застосовується для перекладу важкого тексту дітям, чи тексту з наукової тематики для читачів-неспеціалістів. Наприклад “*lettre de motivation*” - “супровідний лист до резюме”.

Скорочення та адаптація перекладу можуть бути взаємопов’язані та здійснюватися одночасно при перекладі одного й того ж тексту. Отриманий в ході перекладу текст називається “перекладом”, хоча факт застосування скорочення чи адаптації, в більшості випадках, не згадується. [32]

В текстах медійного дискурсу найпопулярнішим способом заповнення лакун є переклад. Задля уникнення міжкультурних конфліктів, лакуни перекладаються і в такий спосіб у тексті зберігається етнічно-специфічний елемент, а реципієнт може адекватно сприйняти інформацію, адже може більш глибоко зрозуміти сенс тексту способом розкриття значення своєрідного елементу чужої цивілізації.

Інший шлях елімінування лакун, який пропонують автори роботи “Текст як явище культури” – це додавання в текст, по можливості, докладних коментарів до частин тексту, які стосуються чужої культури. Заповнення при цьому може бути різної глибини, що зумовлено, з одного боку, завданнями, які стоять перед автором, а з іншого – масштабами культурологічної дистанції між описаним народним елементом та культурою реципієнта. Коментар може нести навчальний характер, в основне завдання якого входить не тільки полегшення сприйняття тексту, але й підвищення рівня мовної ерудиції. [4]

Ю. В. Скугарова виділяє два основних способи коментування:

- Енциклопедичний (коли повідомляються конкретні, точні відомості, запозичені з довідкових джерел);
- Дослідний коментар, повинен розкривати національні особливості сприйняття позамовних факторів. [50, 16]

Заповнення лакун шляхом коментаря не дає повного роз’яснення. Це відбувається, тому що енциклопедичний коментар лише подає відомості з певної теми, при цьому не розкриває саме ту інформацію, яка потребується у даному контексті. У кінцевому результаті, читач отримує знання, але лакуна залишається не покритою, адже для її заповнення потрібна інформація, яка підібрана згідно з контекстом. Тому, енциклопедичний коментар не здійснює відданої йому ролі, він не допомагає у подоланні труднощів сприйняття. Орієнтований на контекст соціокультурний коментар, на думку На думку Ю. В. Скугарової, соціально-культурний коментар краще підходить для пояснення лакун. Адже він орієнтований на контекст, а значить має необхідну

інформацію для заповнення прогалини у фонових знаннях читача, хоча й може практично не містити відомостей енциклопедичного характеру.

У практиці навчання іноземних мов виділяється ще один спосіб компенсації лакун – за допомогою приміток у кінці книги, які вибірково пояснюють важкі для розуміння національно-специфічні частки тексту, але вони не маркуються в авторському тексті, аби не відволікати читача від смислового сприйняття тексту в цілому.

На основі вищезазначеної інформації та вивчення відповідної літератури ми дійшли висновку, що не існує ідеального та універсального способу заповнення лакун, адже для кожного акту спілкування потрібне своє, особливе тлумачення елемента мовлення. Основними способами елімінування соціокультурних пропусків є: транскрипція та транслітерація, описовий метод, нейтралізація, калькування, створення аналогів, конкретизація та генералізація, подання коментаря. Менш популярними є адаптований та скорочений види перекладу.

3.2. Способи перекладу лакун з французької на українську мову

Нейтралізація, конкретизація, компенсація, аналог, транскрипція, калькування та описовий переклад – кожен з цих засобів є корисним для вмілого перекладача, так як хоча б один із цих засобів стане у пригоді в тій чи іншій ситуації.

Прийом транскрипції та транслітерації відіграє особливу роль у перекладі. Це ті способи заповнення лакун, які можуть виручити перекладача у багатьох складних ситуаціях. Прикладом можуть бути наступні речення:

Приклад 1.

Une perspective qui a fait plonger le peso et provoqué une tourmente sur les marchés boursiers, fragilisant un peu plus la situation économique du pays. [71]

Перспектива, яка знизила курс песо (грошова одиниця в Латинській Америці) і спричинила бурю на фондових ринках, послабила економічне становище країни.

Dans leur combinaison orange, ils ont ratissé, ramassé, débroussaillé les espaces verts pour une somme mensuelle de 55 000 francs CFA... [72]

У своїх помаранчевих комбінезонах вони збирали та очищали зелені насадження щомісячно на суму 55 000 франків КФА (грошова одиниця французьких володінь у Західній та Екваторіальній Африці).

У представлених вище реченнях чітко прослідковуються лексичні лакуни, які називають повсякденні реалії, а саме – грошові одиниці, валюту. Саме ці елементи тексту потрібно пояснити, а не просто перекласти або транслітерувати, адже кожна валюта присвоюється певній країні, а без знання, якій точці на земній кулі присвоєна вказана в тексті грошова одиниця, контекст речення може бути не зрозумілим, або не правильно розтлумаченим. Отже в українському перекладі лакуни долаються транслітерацію з поясненням.

Виходячи з того, що є три види реалій: реалії з дійсного середовища носіїв мови; реалії, які стосуються духовно-інтелектуального середовища носіїв; та номінативні поняття, які складають словник мови, можна сказати, що явища з життя народу є найбільш розповсюдженими у вжитку.

Приклад 2.

Dimanche 3 novembre, tout au long de la journée, "écœurés" par cet acte "odieux" qui "pénalise nos enfants", des dizaines d'habitants ont défilé, "sous le choc"... [73]

У неділю, 3 листопада, протягом усього дня десятки людей, які були обурені цим “жахливим” актом, що “карає наших дітей”, проходили повз “шоковані”...

Та іноді, транскрипція може і зашкодити, візьмемо до прикладу слово “odieux”. В перекладі воно має багато значень: огидний, жагливий, нестерпний; і в контексті даного речення його слід саме перекласти. Адже якщо ми його протранслітеруємо – отримаємо слово “одіозний”, яке має окреме значення. Воно хоч дещо збігається зі значенням перекладу, проте має більш м’яку дефініцію “небажаний, неприйнятний”.

Приклад 3.

Le dispositif est souvent utilisé dans les situations de crise (post-conflit, insécurité alimentaire...). [72]

Програма часто використовується в кризових ситуаціях (постконфліктному стані, продовольчій безпеці (безперешкодний економічний доступ людини до продуктів харчування ...))

Лакуною у прикладі є вираз “*insécurité alimentaire*”, адже в Україні це поняття не розповсюджене. Цей вираз представлений у позамовній дійсності та складає частину економічної сфери та матеріально-культурного середовища, що оточує носіїв даної мови. В даному випадку лакуна заповнена способом описового перекладу.

Зіставлення семантично близьких ЛО можна наглядно проілюструвати у наступному прикладі:

Приклад 4.

L'argent coule à flots, mais les actionnaires n'en sortiront pas forcément gagnants. [74]

Гроші ллються рікою, але аукціонери не завжди виграють.

Вираз “*coule à flots*” є по своїй суті зрозумілим для україномовного населення, адже концепт відноситься до ментального, а не мовного простору етносу. В даному випадку, лакуну можна сміливо перекладати як “литися рікою”, адже і у французькій, і в українській мовах використовується асоціативний прийом з водою чи водоймами.

Сьогоднішній стан справ у світі, у кожні країні чи соціумі окремо доводить: люди, речі та явища сприймаються за характеристиками (хорошими, чи поганими – не має значення), а не за фактом їх наявності як таких. Будь-який предмет може викликати певні асоціації, за наявністю яких, може відпасти потреба пояснення, що малося на увазі. Асоціативні лакуни оповиті сіткою слів, які крутяться в голові та розуміються на ментальному рівні.

Приклад 5.

Les milliards pleuvent de bulle en bulle, avant d'éclater quand le rêve s'achève. [74]

Мільярди здаються мильними бульбашками, які без кінця з'являються, перш ніж луснути, коли сон закінчиться.

Якщо подивитися на дослівний переклад речення, можна зрозуміти, що річ йде про бульбашки, які з'являються на калюжах, коли йде проливний дощ. Здається, що їх сотні, та насправді, кожна з них лопається в перші ж секунди і зникає безслідно. В нашій культурі, якщо хтось говорить про безслідно зниклу річ, ненадійну річ, несправжню, кажуть: “лусне як мильна бульбашка” підкреслюючи властивість бульбашок зникати на очах на залишивши сліду. В реченні, яке представлено у прикладі, мова йде про велику кількість грошей, які зникнуть безслідно, “коли сон закінчиться”. Саме тому, цю лакуну можна ідентифікувати як асоціативну і перекласти її нашим мовним аналогом.

Номінативні одиниці мови, що утворюють її словник не завжди присутні у мові, на яку перекладають. Поняття може бути зрозумілим, але слово не вживається повсякчас. Саме такий випадок прослідковуємо у прикладі:

Приклад 6.

Les députés lancent leur commission d'enquête sur l'attaque de la Préfecture de police de Paris. [75]

Депутати розпочали розслідування щодо нападу на префектуру поліції Парижу.

“la Préfecture de police” - префектура поліції: в українській мові ми можемо назвати “префектуру” відділенням, адміністрацією, але саме пряме поняття вживається лише в документації. Тому в перекладі ми можемо як замінити цю лакуну на більш вживану у нашій країні, або ж протранслітерувати.

Лексика, що називає повсякденні реалії життя є найбільш важкою для перекладу, адже знати все неможливо. Аби бути готовим до спілкування з іноземцем і, тим паче, перекладу, перекладач повинен бути підготовленим: знати базові поняття життя людей іншої країни чи культури, знати їхню історію

та устрій життя сьогодення, розумітися на національних стравах, правилах поведінки, місцевих теле-перередачах та орієнтуватися в багатьох інших екстралінгвістичних сферах народу.

Приклад 7.

...ganache thé bergamote (noir), praliné spéculoos (lait), ganache et gelée orange (noir), ganache miel (lait)... [76]

... чай з ганашем (крем із шоколаду та збитих вершків) та бергамотом (чорний), праліне спекулос (пряне хрустке печиво з праліне (молотий мигдаль обсмажений з цукром)) (молочне), ганаш і апельсинове желе (чорний), медовий ганаш (молочний) ...

Українці не готують ганаш, а тим паче чай з нього; а спекулос це взагалі новинка. Їжа завжди була чимось особливим для кожного народу, адже саме завдяки їх особливим рецептам про невелику країну може дізнатися весь світ. Всі назви страв ми транслітеруємо та елімінуємо дані лакуни описовим перекладом, або коментарем. Адже поглянувши на слово, у даному випадку, неможливо передбачити, що воно може означати.

Нестандартним прикладом векторної лакуни є наступний приклад:

Приклад 8.

Jeux vidéo à gogo [77]

Грай, скільки забажаєш.

Здавалося б, українською мовою ми говоримо точно так само. Але в даному випадку “à gogo” є векторною лакуною по тій причині, що її значення є ширшим, ніж в нашій мові “скільки забажаєш”. Порівнюючи “à gogo” з “à volonté” можна сказати, що воно є не лише більш сучасним, але й більш містким.

Лексика, що називає реалії державно-адміністративного устрою може бути передана лише поясненням або коментарем. Вираз “clause du grand-père” існує у французькій мові, також, його можна знайти у російській. Проте державно-адміністративний устрій України не передбачає такого поняття і не

має відповідних законів, які б підкріплювали його (лише у разі винятків, коли закон застосовується не для всього пласту суспільства, а лише до її частини).

Приклад 9.

Et d'évoquer une possible "clause du grand-père", un mécanisme qui impliquerait que seuls les nouveaux embauchés soient concernés par la réforme...
[78]

І згадати про можливий “дідусеве застереження” (принцип захисту інвестора від зміни законодавства у сфері інвестицій), механізм, який би передбачав, що під реформу підпадають лише нові співробітники...

Так як іншомовний вираз є незрозумілим для україномовного населення він потребує роз’яснення. Воно може бути подано у вигляді пояснення відразу в тексті, або ж у кінці сторінки (попередньо присвоївши унікальний порядковий номер або позначку виразу у реченні).

Французька та українська мови відрізняються у сприйнятті начебто подібних речей. Сам фразеологізм “пустити пил в очі” не є лакуною, адже вживається українцями з тим самим значення, що і у французів.

Приклад 10.

C'est de la poudre aux yeux pour apaiser les fans... [79]

Аби заспокоїти вболівальників їм пустили пил в очі...

Проте вираз можна віднести до мовних алюзій, а саме слово “la poudre” до відносних лакун. Даний фразеологізм варто перекласти аналоговим методом, тобто вказати наш вираз, замість дослівного перекладу французької фрази.

Зараз є досить популярними реалії державно-адміністративного устрою, і наступний приклад включає в себе саме реалії сьогодення:

Приклад 11.

Olivier Faure jure qu'aucun accord ne se fera avec La République en marche... [80]

Олів'є Форє присягається, що не буде укладено жодної угоди з соціал-ліберальною політичною партією Франції “Вперед, Республіко!”.

Назви політичних партій чи організацій, профспілок та громадські утворення варто транскрибувати та давати пояснення до якого руху відноситься партія, або яку позицію займає.

Ономастичні реалії є одними з найлегших і, в той же час, найскладнішим видом лакун. Їх можна просто протранслітерувати і робити переклад далі, а можна пояснити або ж розказати про них в декількох фразах.

Приклад 12.

Le Burkina Faso est devenu partie intégrante de la crise au Sahel. [83]

Незалежна держава у Західній Африці Буркіна Фасо стала складовою кризи у Сахель (тропічної савани в Африці)

Так як не всі географічні назви є широковідомими і мало хто знає їх дійсне місцезрештування, для більшості людей інших культур вони є лакунізованими. Пояснювати лакуни такого типу важливо, адже вони включають в себе соціальний контекст.

Працюючи з іноземною мовою потрібно бути уважним, адже слова можуть утворитися водночас, як тільки випадає можливість дати старому слову нове життя. У наступному прикладі варто звернути увагу на слово “se clippe”

Приклад 13.

...on fait continuellement évoluer les matériaux pour gagner en efficacité, les coupes pour le confort, on trouve des astuces comme la fermeture éclair qui se clippe. [81]

...матеріали постійно змінюються для підвищення ефективності, скорочення для комфорту, ми знаходимо хитрощі, такі як блискавка, яка застібається.

Слово “se clippe” пішло від слова “кліпса” (фр. “clip”), яке означає зажим, засув або застібка. Для дієслова “se clippe” не існує перекладу, тому необхідно перевірити походження слова і після цього застосувати метод калькування для передачі цієї лакуни.

Приклад 14.

“Quant au santal de l’eau de parfum La Nuit de l’Homme, d’ Yves Saint Laurent, il s’assombrit de patchouli terreux, camphré et de vétiver...” [82]

Що стосується аромату парфумів La Nuit de l’Homme Ів Сен-Лорана, він темнішає від тропічної рослини “земляної пачулі”, хімічної сполуки “камфори” та рослини сімейства злакових “ветивера”...

Лексика, що називає реалії зі світу природи, в даному випадку це рослини в деяких випадках може бути перекладеними, але частіше за все це стосується загальновідомих назв, таких як: ромашка, тюльпан, троянда та інші. В даному прикладі ми маємо справу з рідкісними рослинами яких не існує в наших кліматичних умовах, тому ми їх транслітеруємо та подаємо короткі відомості про них.

Слово може вважатися лакуною, якщо має декілька значень і в залежності від контексту перекладач має підібрати потрібну дефініцію. Це важливо, адже неправильно перекладене слово перекладачем може змінити всю комунікативну ситуацію.

Приклад 15.

Près de 100 000 d’entre eux sont victimes chaque année en Asie et en Afrique d’un trafic illégal qui en fait l’espèce la plus braconnée au monde... [84]

Майже 100 000 з них щороку стають жертвами незаконного торгівлі в Азії та Африці, що робить його найбільш браконьєрним видом у світі...

В даному випадку потрібно звернути увагу на слово “le trafic”, яке має низку значень, що можуть змінити контекст речення до невпізнаності: торгівля, рух, перевезення, рух транспорту. Цю лакуну можна ідентифікувати як стилістично-векторну та компенсувати правильним підбором слова, для цього слід звернутися до словника та зрозуміти мету журналіста, чому було вжито саме це слово.

Приклад 16.

...Blancpain présente la première montre-bracelet automatique pour dames au monde... [85]

...Компанія з виготовлення швейцарських механічних годинників Blancpain представляє перший у світі автоматичний наручний годинник для жінок...

Приклад включає в себе дві лакуни: перша – власна назва “Blancpain”, назва компанії з виготовлення годинників. Елімінування лакуни відбувається шляхом включення додаткової інформації про цю компанію; друга – вид годинників “la montre-bracelet”. Коли ми маємо справу зі словом (годинник), яке має декілька підвидів (horloge, pendule, montre-bracelet) – це означає, що в тексті міститься видова векторна лакуна. Таку лакуну компенсуємо перекладом слова відповідно до його значення: не просто годинник, а саме наручний годинник.

Перекладач повинен не просто перекладати сказане, але й слідкувати за ходом подій, настроями комунікантів, темою переговорів, аби не допустити конфліктів та непорозумінь.

Приклад 17.

Un moment à part pour celui qui est le premier capitaine noir de l'histoire de sa sélection, et un symbole de la “nation arc-en-ciel” rêvée par Nelson Mandela [86]

Це особливий момент для того, хто став першим капітаном в історії свого відбору, і символом “райдувної нації” (так називають жителів Південно-Африканської Республіки), про яку мріяв Нельсон Мандела.

Це речення є особливим тим, що в ньому йдеться про спортсмена афро-американського походження. В жодному разі перекладач не повинен перекласти фразу “le premier capitaine noir” як “перший чорний капітан”, адже це буде проявом расизму до людей іншої національності. Тому, задля уникнення конфліктів можна використати прийом скороченого перекладу, вилучивши слово “noir” та давши пояснення виразу “nation arc-en-ciel”.

Неологізми є частиною лакун, адже “життєвий цикл” слів безперечно впливає на мову. Слова спочатку народжуються неологізмами, продовжують своє існування в мові реаліями або ж стійкими термінами і далі стають архаїзмами, історизмами, або ж зовсім вилучаються з мови.

Приклад 18.

...des 97 femmes, des 314 musulmans, des 29 chrétiens, des 13 anti-islamophobes, des 13 islamophobes, des 53 profs... [87]

...97 жінок, 314 мусульман, 29 християн, 13 антиісламофобів, 13 ісламофобів, 53 вчителя ...

Поняття “islamophobe” виникло на межі ХХ та ХХІ століття, ісламофобія означає сукупність форм негативної реакції на релігію іслам, та все, що з ним пов’язано. Аби не відволікати читача від сприйняття числових даних буде більш доречно пояснити лакуну “ісламофобія” застосувавши енциклопедичний коментар, в якому буде міститися точне формулювання цього поняття.

Синонімічні ряди – частий випадок у лексичному полі мови. Коли одне слово в українській мові має декілька варіантів у французькій та навпаки, це явище називається лексичною лакуною.

Приклад 19.

Les dirigeants européens, qui se sont réunis lundi à Bruxelles, n’ont pas réussi à trouver un accord pour désigner le successeur... [88]

Європейські лідери, які зустрілися в Брюсселі в понеділок, не змогли знайти домовленості про призначення наступника...

Лексичною лакуною є слово “le dirigeant”, його можна перекласти без втрати сенсу. Способом перекладу даного типу лакуни є нейтралізація. Нейтралізація заключається в підборі єдиного відповідника для синонімічних пар. До слова “dirigeant” у французькій мові можна підібрати наступні синоніми: chef, leader; і всі вони можуть бути перекладені як “лідер”.

Мова це унікальна система, а своєю унікальністю вона завдячує людям. Саме люди можуть виражати одні й ті ж думки, почуття, бажання різними словами, підкреслювати різні сторони одного й того ж. Такі мовні лакуни

завжди існуватимуть незалежно від того, яка це мова, культура чи національність.

Приклад 20.

EuropaCity promettait d'attirer 30 millions de visiteurs par an dans ses allées paysagées, en mixant un colossal cocktail de parcs de loisirs... [89]

ЄвропаСіті очікує залучати 30 мільйонів відвідувачів на рік на свої пейзажні проспекти, змішуючи колосальне розмаїття парків відпочинку...

Змішування різних речей українці називають “розмаїття”, “мікс”, “море” (наприклад “море вражень”); а французи на позначення цього ж відчуття взяли за основу слово “коктейль” (фр. un cocktail), адже в ньому змішано багато інгредієнтів, що може означати змішування будь-чого.

Сприйняття реальності, що в мові виражається підібраними поняттями, у кожного етносу відрізняється. Якщо говорити про етно-лінгвістичні лакуни або ж асоціативні лакуни, можна зазначити, що тут немає вірного або ж не вірного варіанту слова, існує лише суб’єктивне (в даному випадку культурне) сприйняття.

Приклад 21.

Peut-on produire des fleurs plus éthiques? [90]

Чи можемо ми виробити більше екологічно-чистих квітів?

Не буде доречним зробити прямий переклад слова “éthique” як “етичний”, адже це поняття має в своїй основі термін “етика”, який передбачає мораль в загальному та суспільні норми поведінки. Мораль, зазвичай асоціюється з добродесністю, чистотою, чимось правильним. І якщо перекласти етику на картину світу природи, мається на увазі щось природне, справжнє. Аби заповнити дану лакуну знадобиться перш за все зрозуміти контекст і потім віднайти аналог у нашій мові, яким ми виражаємо той контекст, який мався на увазі в мові оригіналу.

Під словом “абсолютні” часто розуміється термін “зовсім” (щось зовсім незнайоме). Але в темі лакун це слово має дещо іншу характеристику. Абсолютні лексичні лакуни це не лише незнайомі для нас слова, явища або

специфічні термі, що містяться в наукових або політичних дискурсах. Абсолютними лексичними лакунами можуть бути слова, які перекладаються на нашу мову словосполученнями чи стійкими фразами, або ж слова, які мають певне значення для одного предмета та інше значення для другого.

Приклад 22.

Les associations dénoncent depuis des années l'impact sur l'océan des micropolluants (phosphates des lessives, détergents...). [91]

Асоціації роками засуджують вплив мікро очисних речовин на океан (фосфати у засобах для прання, миючих засобів ...).

В українській мові немає єдиного слова на позначення “lessive” та “détergent”, проте в ній є стійкі словосполучення “засоби для прання”, “миючі засоби”. Тому абсолютні лексичні лакуни заповнюються саме підбором відповідних словосполучень у мові.

Вираження концепту, ідеї, влучного заклик – це невід’ємна частка мас-медійного дискурсу. Він містить багато порівнянь, асоціативних висловів, які несуть особливе для іншої культури значення. При перекладі мас-медійного дискурсу слід не забувати про аналогії, які часто використовуються журналістами аби неординарно підкреслити думку.

Приклад 23.

Rester soudés [92]

Залишайтеся згуртованими

Слово “soudés”, а саме “soudure” по своїй природі означає зварювання (утворення нероз’ємного з’єднання між матеріалами). Для того, аби читач правильно зрозумів посил автора варто підкреслити саме цю характеристику, яку несе дане слово – об’єднувати, згуртовувати, триматися разом. Перекладачеві варто вміти зануритися в ситуацію та побачити її зсередини, зрозуміти, яку саме особливість предмету чи явища мав на увазі автор.

Політичний устрій нашої країни має усталену структуру та партійну систему, тому згадана у наступному прикладі партія є лакуною для нашої

культури в плані адміністративно-державного устрою, проте є усталеною та звичною для політичної системи США.

Приклад 24.

...c'était au tour du fils du président des Etats-Unis, Donald Trump Jr., de publier sur Twitter le nom d'une personne présentée comme étant l'employé de la CIA dont le témoignage a déclenché la procédure de destitution contre le président républicain. [93]

...настала черга сина президента США Дональда Трампа-молодшого, розмістити в Twitter ім'я людини, яку видають за службовця ЦРУ, показання якого спровокували процедуру імпічменту проти президента республіканця (політична партія США).

Наразі у США є дві домінуючі партії: республіканська та демократична. Саме вихідцем із республіканської партії є Дональд Трамп (діючий президент США). Для заповнення лакуни з приведеного вище прикладу знадобиться екстралінгвістичний бекграунд, за допомогою якого перекладач пояснить значення словосполучення “le président républicain”. Адже його в жодному разі не можна перекласти як “республіканський президент” (в значенні президент Республіки), адже це буде грубою помилкою і може призвести до серйозного конфлікту.

Лакуни можуть іноді межувати з “фальшивими друзями перекладача”, адже крім того, що слово може мати декілька значень, воно може бути схожим на українське слово, або ж бути запозиченим в українську мову лише з певним значенням.

Приклад 25.

Une enquête a été ouverte pour déterminer les raisons de son geste. [94]

Для встановлення причин його дії було відкрито розслідування.

Українською “enquête” означає “анкету” (повністю відтворюючи звучання французького слова) – набір питань за певною тематикою або проблемою. Проте, “enquête” має багато значень французькою, які зовсім не закладалися в це слово українською лексичною системою. Наприклад: розслідування, анкета,

опитування, обстеження, збір інформації, кримінальна справа. Подібні соціокультурні лакуни, які утворюють синонімічний ряд та мають різне стилістичне забарвлення можна компенсувати підбором найвдалішого еквіваленту.

Повертаючись до абсолютних лакун варто згадати, що вони не мають прямих відповідників в мові реципієнта. Такими словами можуть бути не лише сталі номінативні одиниці, але й слова, до яких додано певні афікси.

Приклад 26.

Fred Burguière, chanteur, marathonnier et patient modèle [95]

Фред Бургієр, співак, чоловік, який біг марафон і терпляча модель

Українська мова не містить слова “марафоніст”, тому слово передається за допомогою описового перекладу та не має прямого відповідника. В цьому випадку, аби утворити слово “marathonien” у французькій було додано суфікс -ien, що унеможлиблює переклад на українську одним словом. Заповнення лакуни відбувається шляхом підбору словосполучення, або описовим перекладом.

Відносної лакуни різняться різняться “популярністю” серед носіїв мови. Тобто слово може стати відотною лакуною, якщо його вживання є досить обмеженим.

Приклад 27.

Fred Burguière, aujourd'hui âgé de 42 ans, a choisi d'utiliser sa notoriété pour parler des maladies inflammatoires chroniques de l'intestin. [95]

Фред Бургуєр, якому зараз 42 роки, вирішив використати свою популярність для розмови про запальну хворобу кишечника.

В цьому випадку, відотною лакуною є слово “notoriété”, що має багато значень у французькій мові: загальновідомість, слава, ім'я, популярність, важлива особа, знаменитість, репутація. Саме слово не є найменш вживаним серед французького суспільства чи преси, проте воно поступається місцем наступним словам: popularité, célébrité, réputation.

Векторні лакуни можна виявити лише під час порівняння двох мов, вони виділяються як якісними та кількісними характеристиками.

Приклад 28.

Les médecins généralistes français qui reçoivent des cadeaux des laboratoires pharmaceutiques ont tendance à faire “des prescriptions plus chères et de moindre qualité”... [96]

Французькі лікарі загальної практики, які отримують подарунки від фармацевтичних компаній, як правило, виписують “дорожчі рецепти, але нижчої якості”...

Прикладом векторної лакуни в такому реченні є слово “prescription”, яке може означати: наказ, розпорядження, рецепт, рекомендація з технічних вимог. Тобто в українській мові слово має ширше значення ніж у французькій. Елімінувати векторну лакуну можна усвідомивши повноту її вираження в цьому реченні та підібравши підходящу лексичну одиницю.

Додавши будь-який афікс до вже укоріненого в мові слова можна утворити нову лексичну одиницю, яка буде мати своє значення, свій переклад та власне смислове наповнення.

Приклад 29.

Situation kafkaïenne [97]

Ситуація з романів Кафки

Лакуна “kafkaïenne” підпадає саме під вид абсолютних лакун і вимагає описового перекладу через свою етимологію та відсилкою до відомого німецького поета Франца Кафки, який був однією з ключових фігур у літературі періоду ХХ століття.

Відносні етнографічні лакуни можуть бути легко виявлені навіть за звучанням слова.

Приклад 30.

Corse : chutes de neige et records de froid pour un mois de mai. [98]

Корсика: снігопад та холодні рекорди за місяць травень.

Marcel Hirscher, le grand bonhomme des neiges, annonce sa retraite. [99]

Марсель Гіршер, великий сніговик, оголошує про відставку.

Ce n'est pas un mythe: tous les flocons de neige sont uniques. [100]

Це не міф: всі сніжинки унікальні.

На відміну від української, французька не передає слова пов'язані зі снігом в тому вигляді, як це робиться в нашій мові (де слово “сніг” є коренем для інших зв'язаних з ним словами), тому при перекладі це може становити певні труднощі. Вони додають його окремою лексичною одиницею “de neige”. Таким чином: “chutes de neige”, “bonhomme des neiges”, “flocons de neige” є відносними етнографічними лакунами, які заповнюються перифразами під час перекладу.

Важливою складовою певного суспільства, етносу, нації є її національно-специфічний елемент. Неповторність прослідковується і в адміністративно-державній сфері, адже з ходом історії кожна країна прагнула стати кращою та могутнішою, томі і розроблялися різні підходи до управління державою та поділу влади.

Приклад 31.

La manifestation dénonce les actes antimusulmans, après avoir divisé la gauche et suscité les critiques du Rassemblement national. [101]

Демонстрація засуджує антимусульманські дії, після поділу лівого політичного напрямку та висунення критики Національним зібранням.

Même l'accélération des réformes depuis les années 1980 a été impuissante à contenir la poussée de l'extrême droite [102]

Навіть прискорення реформ з 1980-х років не могло стримувати натиск ультраправих.

Варто розуміти, що “la gauche” (ліві) – це напрям в політиці, який зазначає, що всі його учасники притримуються принципів капіталізму, на противагу “правим”, які виявляють більшу радикальність у своїх рішеннях та діях. Лакуни, які називають подібні адміністративно-державні реалії заповнюються перекладом та роз'ясненням, поданням додаткового матеріалу або коментарів.

Приклад 32.

Іноді відбувається так, що слово знаходить відбиток в мові перекладу формально, не запозичивши з мови оригіналу тієї емоційної наповненості і тому переклад часто буває сухим. Але наступний приклад є явною абсолютною лакуною, адже в нашій мові не має спеціального слова на позначення саме такого наповнення:

Ligue des champions: les retrouvailles de Pep Guardiola avec le Barça [103]

Ліга чемпіонів: возз'єднання Пепа Гвардіоли з Барсою

Слово “retrouvailles” перекладається не просто як возз'єднання, воно означає радість від зустрічі після довгої розлуки. Ця абсолютна лакуна несе й емоційне наповнення тому її можна віднести ще й до стилістичних лакун. Заповнити лакуну можливо лише описовим методом, коли вона розкривається в повній мірі.

Одним з різновидів лакун є діяльнісно-комунікативні лакуни, які заключаються у діях суспільства (в їх жестах, міміці, поведінці, тощо). Так як у кожного народу свої звичаї, традиції та правила поведінки – такі рухи можуть відрізнитися у представників різних національностей, а тому вони є лакунами.

Приклад 33.

Mais le bras d'honneur à la communauté mondiale de Donald Trump fournira les bases juridiques et morales... [104]

Але рука честі (образливий жест, що означає відмову у проханні) від Дональда Трампа глобальному співтовариству забезпечить правову та моральну основу...

Так звана “рука честі” я образливим жестом для того, кому він адресується. Діяльнісні лакуни у текстовій формі можна відтворити описовим способом, або коментарем, де міститься пояснення, що означає певний рух. Приведений приклад “руки честі” відомий у багатьох країнах та скрізь є виявленням неповаги та грубості. У нашій же країні він майже не використовується, проте має свій аналог.

Судова система кожної країни має багато рівні, проте не в кожній країні є до “верховний суд” йде приставка з назвою політичної форми організації правління.

Приклад 34.

Cible principale du rassemblement: les six juges du Tribunal suprême fédéral, plus haute juridiction du pays... [105]

Основна мета мітингу: шість суддів Федерального Верховного Суду, найвищий суд країни...

При перекладі важливо зберігати всі лексичні складові виразів та назв, які стосуються державно-адміністративного строю.

Важливо, при перекладі текстів не плутати лакуни з “фальшивими друзями перекладача”.

Приклад 35.

Cinq jours avant la fin de son second mandat, Michelle Bachelet avait présenté un projet de loi pour adopter une nouvelle Constitution... [106]

За п'ять днів до закінчення свого другого терміну управління Мішель Башелет внесла законопроект про прийняття нової Конституції...

Слово “mandat” не можна перекласти як “мандат”, адже мандат в українській мові – це посвідчення, яке завіряє певні повноваження людини. Це слово було обране французами з огляду на те, що повноваження (а отже і мандат) надається на строк управління, тому дійсно логічно, що було обрано саме це слово. Проте на українську “mandat” варто перекласти як “термін управління”. Таке співставлення реалій та підбір слів ще раз доводить, що кожен народ бачить явища по різному та називає їх так як сприймає.

Війни та сутички на території країни є поворотними моментами історії й завжди несуть з собою великі зміни в державі та суспільстві. Вони породжують нові угруповання, партії, іноді й держави. На такі події масмедійний дискурс реагує відразу та вносить до свого складу нові лексичні одиниці, що виникли.

Приклад 36.

...on estime entre 7 000 et 9 000 le nombre de combattants étrangers de l'EI en liberté depuis l'effondrement du "califat". [107]

Підраховано, що з моменту розпаду “халіфату” (фодальна арабомусульманська держава) звільнилося від 7000 до 9000 іноземних бійців Ісламської держави (невизнана мусульманська терористична держава).

Підкреслюючи важливість екстралінгвістичних знань та знань історії країни, цей приклад є чудовим відображенням двох лаун, які потребують роз’яснення. Абсолютними етнографічними лаунами у цьому реченні є: аббревіатура “EI”, що означає “Etat islamique” та слово “califat”, який має значення “халіфат” - вони повинні бути перекладені на українську мову. Потрібно розуміти, що абсолютні лауни можуть бути не відомі українцям, тому варто дати про них коротку додаткову інформацію у дужках.

Кажучи про те, що світ розвивається не потрібно забувати, що все нове має свої найменування і знову ж таки, сприймаючи іноземну мову потрібно розуміти, що лексичні одиниці, які використовує кожна культура для опису предмету або явища залежать від того, як сприймає реальність ця культура.

Приклад 37.

Le parc éolien de Taiba Ndiaye, au Sénégal, le 23 octobre 2019 [108]

Вітроелектростанція міста Тайба Ндіайе, Сенегал, 23 жовтня 2019 року.

Тобто, для французів, наприклад, буде нормальним явищем назвати “парком” (фр. le parc) скупчення вітрогенераторів, та для української мови це не припустимо. Так як в нашій культурі та мові закладено, що “парком” може вважатися лише певна площа з висадженими деревами, доріжками для прогулянок, клумбами тощо. Тому такий переклад як, наприклад: парк вітрогенераторів, парк вітряків – не будуть коректними. Потрібно обов’язково враховувати культурний аспект при перекладі. “Le parc éolien” це відносна етнографічна лауна, тому для її заповнення слід використати перифразу.

Прізвища, клички, псевдоніми та подібні назви, які присвоюються явищам, чи живим або не живим предметам формують національний колорит, формують неповторність мови та також виступають лакунами.

Приклад 38.

Raymond Poulidor: comment l'éternel deuxième a conquis le cœur des Français [109]

Реймонд Пулідор: знаний у спорті за прізвиськом “вічно другий”, підкорив серця французів

Гарним прикладом комунікативної лакуни, яка вжита в цьому реченні є “l'éternel deuxième”. Простого перекладу не достатньо, адже наявними лексичними одиницями української мови неможливо відтворити цю особливість виразу. Аби дати читачеві розуміння, що “вічно другий” – це прізвисько, і пояснити, що воно означає – важливо додати пояснювальний елемент прямо в речення або зробити зноску й дати пояснення. Прізвисько “Вічно другий” Реймонд Пулідор отримав через те, що яким би за масштабом не був вело-заїзд Тур-де-Франс, цей велогонщик завжди прибував на фініш другим.

Векторні лакуни можна віднаходити не лише безпосередньо в одній частині мови, адже вони містяться й у виразах або багатозначних словах.

Приклад 39.

Evo Morales s'est réfugié au Mexique. Les partisans de l'ancien président menacent de déferler sur La Paz, livrée aux pillages. [110]

Ево Моралес втік до Мексики. Прихильники колишнього президента погрожують хвилею протестів у столиці Болівії Ла-Пас, яка вже до цього моменту була розграбована.

Векторна лакуна “déferler” має багато майже подібних значень: накидатися, обрушитися, бушувати – проте вони всі підпадають під опис “шквал емоцій”, що зазвичай асоціюється з бурхливим морем та хвилями, тому в перекладі можна обрати аналогію з хвилями і знайти еквівалент слову “déferler”.

Векторні лакуни, зазвичай, мають декілька відповідників в мові оригіналу: деякі більш розмовного стилю, деякі більше літературні, деякі з них вживаються частіше, деякі рідше, і кожна лексична одиниця яка згадана підбирається окремо до контексту висловлення.

Приклад 40.

La côte Est de l'Australie est en proie à de violents incendies. [111]

Східне узбережжя Австралії перебуває у пастці жорстоких пожеж.

Векторною лакуною в прикладі є слово “incendies”, його прямими синонімами є: feux, incendies, flamme. Компенсувати цю лакуну можна підібравши йому відповідник у мові перекладу.

Етно-лінгвістичні асоціації породжують асоціативні лакуни в мові оригіналу, які, в свою чергу, можуть мати на увазі те ж, що й мова перекладу, проте описувати по-різному. Наприклад:

Приклад 41.

...au sein de l'État, il n'y a personne qui leur (les manifestants) convient, qu'ils émigrent [112]

...в серці держави немає нікого, хто погоджується з ними (протестуючими), що вони емігрують.

На позначення того, що щось знаходиться в середині чого, французька мова використовує зв'язку “au sein de”, що означає “в грудях”, а в українській мові є вираз “в серці” або ж “в самому серці”, аби позначити що саме в середині чогось міститься предмет. В цьому і полягає різниця сприйняття у франкомовного та україномовного суспільства, якщо розглядати приведений вище приклад. Компенсувати лакуну вдалося підібравши доречний аналог.

Відтворення закладеного в лексичну одиницю сенсу є чи не основною справою під час перекладу. Важливо дивитися не лише на значення, які має слово, але й знати, яке з них підкреслить контекст найкраще.

Приклад 42.

Chaque année c'est la même rengaine. [113]

Щороку одна й та ж історія.

Взагалі значенням виразу “la même rengaine” є “заяложена фраза”, що означає фразу, яку повторювали дуже часто й повторюють ще раз, фразу, яка вже всім набридла. Аби зберегти емоційну наповненість і, разом з тим, передати лакуну в більш м’якій формі, можна цю фразу перекласти як “та ж сама історія”. Під час роботи зі стилістичними лакунами варто бути пильними, аби фраза навіть після перекладу несла початкове емоційне забарвлення.

Як вже було сказано, іноді, слова приходять в мову перекладу та, за умови частого вжитку, залишаються в ній присвоївши певну властивість слова, його значення.

Приклад 43.

Alors que les premières rencontres de l’addictologie se tiendront le 12 novembre à Paris, un sondage alerte sur des conduites à risques de plus en plus répandues en entreprise. [114]

У той час, як перші зустрічі в області адиктології (науки про нав’язливу потребу у шкідливій діяльності: алкоголь, цигарки, наркотики) відбудуться 12 листопада в Парижі, тривожне опитування щодо ризикової поведінки все більше переважає в бізнесі.

Якщо взяти до уваги слово “l’addictologie” можна побачити, що воно пішло від слова “addiction”: залежність, звичка, схильність. Слово “адиктологія” не часто вживається в українській мові та існує лише в окремих сферах науки (наприклад, такі як: психологія, психіатрія, наркологія), тому є для неї відносною лакуною. Назви наук варто пояснювати, адже такі лакуни відносяться до вузькопрофільних термінів, а отже мають бути чітко зрозумілі.

Лексика, яка з’явилася під час абсолютно нових для країни подій стає неологізмом та входить в мовну систему як реалія. Так як ця нова мовна одиниця є частиною позамовних обставин, в мові вона проявляється як абсолютна етнографічна лакуна.

Depuis presque un an, chaque samedi, des milliers de personnes défilent en France, parées d’un gilet jaune... [115]

Майже рік щосуботи у Франції виходять на вулиці тисячі людей, одягнені в жовті жилети (загальна назва учасників протестів у Франції)...

Номінативна одиниця “le gilet jaune” виникла під час останніх протестів у Франції, коли їх учасники надягали жовті жилети, звідки й пішла ця назва. Абсолютні етнографічні лакуни заповнюються перекладом та поясненням.

Вищезазначені приклади є підтверженням того, що абсолютні, асоціативні, етнографічні лакуни та лакуни, що називають державно-адміністративний устрій країн є найбільш розповсюдженими; під лакуни також підпадають слова-реалії, та сталі терміни. Їх заповнення відбувається переважно шляхом пошуку еквіваленту чи аналогу, способом описового перекладу або перифрази, внесенням в текст пояснення або коментаря. Щодо тематик, де міститься найбільше лакун: політичне життя країн, кліматична ситуація в світі, природа, спорт та релігія.

ВИСНОВОК ДО ТРЕТЬОГО РОЗДІЛУ

Ознайомившись з численними масмедійними текстами найвідоміших французьких періодичних видань “Le Figaro” та “Le Monde” було виявлено, що масмедіа перенасичене текстами про нагальні події, здебільшого це тексти про заворушення в країнах, природні катастрофи, політичні події та спортивні досягнення. Та навіть в таких не простих темах французька мова містить лакуни, та все ж, разом з тим, багато виразів можна зрозуміти інтуїтивно, або ж вони є “на слуху”, так як були запозичені або вже були вжиті в україномовній пресі.

Також, слід згадати, що без когнітивної науки, яка аналізує цей тип дискурсу найбільш активно було б не можливо прослідкувати зміни у житті населення так глибоко. Тому що, зазвичай, читаючи текст люди не задумуються про сутність питання, а просто сприймають інформацію такою як вона є. Цей союз (когнітивної науки та масмедійного дискурсу) може розказати про країну та її суспільство буквально все, не втративши при цьому пильності до мови, саме в ній відшукавши поворотні моменти, що відбувалися у житті суспільства.

Способи заповнення лакун, що приведені у Розділі 3, покривають всі відомі на сьогодні види лакун. Не є обов’язковим обирати якийсь один спосіб, їх можна поєднувати. Підводячи підсумок проаналізованих статей, з яких було взято приклади для демонстрації лакун було дійдено висновку, що лакуни вживаються або представляючи іншокультурну реалію, або підкреслюючи унікальність світосприйняття іншим соціумом.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Дослідивши тему лакун в масмедійному дискурсі можна стверджувати, що цей тип дискурсу дійсно насичений різними видами лакун та потребує детальної роботи перекладача, який буде здійснювати переклад на українську мову. Не співпадіння реалій життя, державно-адміністративних устроїв, світосприйняття франкомовного народу та сама структура французької мови є гарним підґрунтям для утворення лексичних пробілів, адже культурна спадщина цього народу є певного роду протилежністю нашим культурним надбанням. Проаналізувавши французькі періодичні видання зазначимо, що фразеологізми та сталі вирази, назви рослин, страв, назви реалій державно-адміністративного устрою, топоніми та валюта є найбільш численними лексичними одиницями в яких було виявлено лакуни.

Обряди, їжа, традиції, поведінкові звички, правила й закони життя в країні, та інше в іноземному соціумі мають свої назви, які передаються на мову перекладу різними способами відповідно до виду лакуни під який підпадає предмет чи явище та ступеню попереднього проникнення лакуни у мову перекладу.

Як можна побачити з вищезазначеного аналізу лакун в Розділі 3, знання контексту та багатозначності слів, екстралінгвістичні знання в цілому та базові знання історії країни й її народу грає вагомую роль під час здійснення перекладу. Можна сказати, що лакуни базуються на перекладі, адже без перекладу люди б ніколи не дізналися, наскільки різними можуть бути реальності інших етносів.

Але лакунами вважаються не лише лексичні одинці мови, вони виражаються й в діях людей. Такі лакуни проявляються в поведінці (міміці, жестах, повсякденних звичках) і також можуть різнитися у представників різних народів. Та подібні лакуни можна зустріти лише в реальному житті, адже в текстовому вигляді вони подаються лише описово і не має змоги детально відтворити всі національні особливості здійснюваних рухів.

Назви лакунам спочатку присвоювалися інтуїтивно, за баченням та сприйняттям їх науковцем, який вивчав лакуни. Тому лакуни носять абсолютно різні назви: екзотизми, локалізми, білі плями і тому подібні. В залежності від того, розглядаються вони з боку культурології чи з боку перекладознавства, лакуни мають дещо різні характеристики, адже презентуються з двох принципово різних сторін: з одного боку – культурологічні відомості про народ та країну, з іншого – їх мовна складова.

Як було виявлено в процесі вивчення теми, для передачі слів які не мають лексичного відповідника у мові перекладу, перекладачем застосовуються спеціальні перекладацькі прийоми. Перекладацьким прийомом вважаються конкретні дії, які спеціаліст використовує для подолання труднощів під час перекладу. Такими прийомами елімінування лакун є заповнення та компенсація, які в свою чергу мають багато способів для відтворення “нового” слова в мові перекладу. Серед них: транскрипція, описовий метод, калькування, створення аналогів, та інші.

У лексичної одиниці, яка вважається лакуною є два шляхи розвитку: або вона з часом переходить з розряду “лакун” в звичне для приймаючої мови слово (переважно вважаючись запозиченим словом), або так і залишається лакуною через рідке використання. Спочатку, елімінація лакун відбувається способом перекладу або описового перекладу чи коментаря; далі, коли лакуна вживається декілька раз за допомогою перекладу, вона може бути інтерпретована лексичними одиницями мови перекладу; з часом, лакуна, яка колись була безеквівалентною одиницею, може перейти в розряд повноцінного еквіваленту, і це буде вважатися вищою стадією елімінування.

Наступним напрямом дослідження цієї теми може стати вивчення лакун у інших іноземних мовах та виявлення інших підвидів лакун, які утворюють нові класифікації, так як у кожної лакуни є своя “історія” виникнення та існування.

Результат досліджень можна використовувати під час викладання мовознавчих і перекладознавчих дисциплін. Також, практична частина цієї

роботи є гарним доповненням до спадщини перекладознавства, яку можна використовувати для підтвердження факту існування лакун.

Масмедійний дискурс, точно так само як і мова стрімко розвивається, і найближчі роки точно не будуть фінішем у дослідженнях теми лакун. Так як презентований вид дискурсу є засобом масової інформації, який творять самі люди, а особливо молодь – вона завжди буде поповнюватися новими словами та виразами, новими фактами. Мова, в свою чергу, буде реагувати на всі повороти життя і акумулювати в собі всі новостворені неологізми.

Підводячи загальний підсумок, можна підтвердити особливість та актуальність теми соціокультурних лакун в масмедійному дискурсі. Вона полягає в тому, що лакуни підкреслюють унікальність мовної картини світу кожного народу, адже в кожній є щось особливе та неповторне, чого немає в іншій мові. А віднаходячи не співпадіння в мовних системах така наука як перекладознавство розширює свої кордони та стає ще більш затребуваною.

RESUME

L'objectif de la thèse est d'identifier les lacunes dans le discours des médias à l'aide de versions électroniques de périodiques français "Le Figaro" et "Le Monde", et de comparer les langues ukrainienne et française en ce qui concerne les différences de style de la vie et de vision du monde à travers la composition lexicale de la langue.

Le but de l'étude est d'étudier la composante lexicale de la langue française et d'identifier les différences dans les modes de vie de la société francophone et ukrainienne, ainsi que la manière dont cela se reflète dans la langue.

L'objet de cette étude est le discours médiatique qui prend de l'ampleur au cours de notre siècle. De nos jours, le discours médiatique crée en partie notre réalité, car en couvrant des événements du monde entier (bons ou mauvais), il influence la conscience humaine et lui fait prendre en compte tout ce qui est écrit comme étant, ce qu'il est réellement. Il est assez difficile de vérifier l'exactitude des informations dans les médias. Ce type de discours est également utilisé non seulement pour représenter les nouvelles du monde, mais aussi pour les accumuler. Ainsi, après un périodique pendant un certain temps, vous pouvez restaurer la chronologie des événements pour une occasion particulière.

Le sujet de l'étude est une version électronique des périodiques du Figaro et du Monde, qui contient un grand nombre de colonnes dans lesquelles il est possible de rechercher presque tous les événements importants et importants du monde.

Contenu du travail:

- Une introduction présentant les principaux postes dans lesquels le travail a été effectué;
- La section 1, qui décrit le sens du terme "lacune" et identifie les causes de leur apparition;
- La section 2, qui présente la classification des lacunes et les méthodes pour les étudier;
- La section 3 comprend des exemples illustrant l'utilisation des lacunes dans le discours des médias et décrit les moyens d'éliminer les lacunes;

- Les conclusions de chaque section et les conclusions générales attendent les résultats du matériel présenté;

- Résumé en français.

La connaissance du contexte et l'ambiguïté des mots, les connaissances extralinguistiques en général et les connaissances de base de l'histoire du pays et de ses habitants jouent un rôle important dans la traduction.

En analysant les périodiques français, nous notons que phraséologismes et expressions constantes, noms de plantes, plats, noms de réalités du système administratif, noms de lieux et monnaie sont les unités lexicales les plus nombreuses dans lesquelles des lacunes ont été trouvées.

Comme cela a été découvert au cours de l'étude du sujet, des techniques de traduction spéciales sont utilisées pour transmettre des mots qui n'ont pas de correspondant lexical dans la langue de traduction. Les techniques de traduction sont des actions spécifiques qu'un spécialiste utilise pour surmonter ses difficultés de traduction. Ces méthodes d'élimination des lacunes consistent à combler et à compenser, ce qui permet à son tour de reproduire le "nouveau" mot dans la langue de traduction. Parmi eux: transcription, méthode descriptive, calculs, création d'analogues, etc.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абдуразакова Ш. Р. Межязыковые лакуны и способы их перевода / Шахіда Рахмівна Абдуразакова // Філологія та лінгвістика у сучасному суспільстві: матеріал міжнар. наук. конф. – М: Ваш поліграфічний партнер, 2012 . – С. 97-99.
2. Александрова О. В. Когнитивная функция языка в свете функционального подхода к его изучению // Когнитивные аспекты языковой категоризации: Сборник научных трудов / Ольга Вікторівна Александрова. – Рязань, 2000. – С. 151-153.
3. Анохіна Т. О. Типологія лакуніконів англословної та українськомовної картинк світу : дис. на здобуття наукового ступеня доктора філол. наук : спец. 10.02.17 «Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство, 10.02.21 «Структурна, прикладна та математична лінгвістика» / Тетяна Олександрівна Анохіна; націонал. пед. ун-т. ім. М. П. Драгоманова, Київськ. нац. лігвіст. ун-т. – К., 2019, 516 с.
4. Антипов Г. І. Текст як явище культури / [Г.І. Антипов, О.А. Донських, І.Ю. Марковіна, Ю.А. Сорокін]. - К.: Наука, 1989. –194 с.
5. Апресян Ю. Д. Лексическая семантика / Юрій Деренікович Апресян. // Вибр. праці: В. 2 т., Т. 1. – М.: Языки русской культуры, 1995. – 472 с.
6. Арестова А. А. Кількість лакун у перекладному тексті як один з критеріїв адекватності перекладу / Анна Анатоліївна Арестова // VII Федоровські читання. Тези. – Тамбов, 2003. - С. 44.
7. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації / Флорій Сергійович Бацевич; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т. ім. І. Франка. – Київ: Довіра, 2007. – 205 с.
8. Баранова С. В. Конспект лекцій «Спецрозділи проекту» / Світлана Василівна Баранова. – Суми, 2012. – 88 с.

9. Бархударов Л. С. Язык и перевод: Вопросы общей и частной теории перевода / Леонід Степанович Бархударов. – М.: Международные отношения, 1975. – 240 с.
10. Бердникова К. В. Лексическая лакуарность в аспекте межкультурной коммуникации: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.19 – “Теорія мови” / Катерина Вадимівна Бердникова ; Російський державний педагогічний університет ім. А. І. Герцина. – С-П, 2006. – 23 с., С. 3.
11. Бикова Г. В. Лакуарності як категорія лексичної системології / Гульчара Вихобывна Бикова. - Благовещенськ: Вид-во БДПУ, 2003. - 276 с.
12. Будагов Р. О. Сходства и несходства между родственными языками: Романо-лингвистический материал / Рубен Олександрович Будагов. – М., 1985. – 272 с.
13. Бурдейна Т. Етнокультурні комунікативні лакуни в мовному аспекті / Тетяна Бурдейна. – Одеса. – 5 с.
14. Вежбицька А. Язык. Культура. Познание / Анна Вежбицька. – М.: Рус. слов., 1996. – 411 с.
15. Верещагін Є. М. Лінгвокраїнознавчі теорія слова / Євгеній Михайлович Верещагін, Віталій Григорійович Костомаров. - М.: Російська мова, 1980. – 320 с.
16. Виготський Л. С. Этюды по истории поведения: Обезьяна. Примитив. Ребенок / Лев Семенович Виготський, Олександр Романович Лурія. – М. : Педагогіка-Прес, 1993. – 224 с.
17. Виноградов Б. С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы) / Бенедикт Степанович Виноградов. – М.: Издательство института среднего образования РАО, 2001. – 224 с.
18. Вінгенштайн Л. Tractatus Logico-Philosophicus; Філософські дослідження / пер. з нім. Є. Попович. – Київ: Основи, 1995. – 311 с.

19. Віне Ж-П. Технические способы перевода / Жан-Поль Він, Жан Дарбельне // Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике. — М., 1978. С. 157-167.
20. Влахов С. М. Непереводимое в переводе : [монография] / Сергій Миколайович Влахов, Сідер Петров Флорін: [2-ге вид]. — М. : Высш. шк., 1986. — 416 с.
21. Гак В. Г. Сравнительная типология французского и русского языков / Володимир Григорович Гак. — Л.: Просвещение, 1977. — 300 с.
22. Грицайчук К. М. Соціолінгвальна репрезентація України у французькому медійному дискурсі. — Київ, 2013. — 10 с.
23. Гудков Д. Б. Теория и практика межкультурной коммуникации / Дмитро Борисович Гудков. — М.: Гнозис, 2003. — 286 с.
24. Дев'ятко Ю. С. Лексичні лакуни як культуроспецифічний феномен: особливості добирання перекладних відповідників у медичній термінології / Юрій Сергійович Дев'ятко // Вісник ОНУ / гол. ред. Є. М. Черноіваненко. — Одеса: ОНУ, 2017. — Т. 22, Вип. 2. — С. 44-49.
25. Демченко Н. О. Мовні засоби заповнення соціокультурних лакун при перекладі французького медійного дискурсу / Надія Олександрівна Демченко. — К, 2019. — 2 с.
26. Єрмолович Д. І. Наш перевод, вперёд лети! В лакуне остановка / Дмитро Іванович Єрмолович // «Мосты» №1 (21). — М.: Р. Валент, 2009. — С. 48–67.
27. Желтухіна М. Р. Тропологическая суггестивность масс-медиального дискурса: О проблеме речевого воздействия тропов в языке СМИ: Монография. / Марина Ростиславівна Желтухіна — М.: ИЯ РАН; Волгоград: ВФ МУПК, 2003. — 656 с.
28. Заремська І. М. Загальне, порівняльно-історичне, типологічне мовознавство / Іванна Мечиславівна Заремська // Актуальні проблеми філології . — Чернівці, 2016. — С. 99 – 101.

29. Зьобро О. Лише українці вміють «їстоньки» й «кохатоньки». А росіянин сам не «победит» / Оксана Зьобро. – Львів: Високий замок. – 2012. – 2 с.
30. Ібрагімова К. Г. Межязыковые лакуны в юридическом дискурсе и лингвокультурные аспекты их элиминирования: дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.20 “Порівняльно-історичне, типологічне та зіставне мовознавство, теорія перекладу” / Каріне Грачієвна Ібрагімова; Воєнний університет. – М., 2017. – 222 с.
31. Клюканов І. Е. Психолінгвістическіе проблеми перевода / Ігор Енгелевич Клюканов. Калинин: КГ, 1989. – 74 с.
32. Комісаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) [Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз.] / Вілен Наумович Комісаров. – М.: Высш. шк., 1990. – 253 с.
33. Кретов О. О. К типологии реалий и лакун / Олексій Олександрович Кретов, Наталія Олександрівна Фененко // Социокультурные проблемы перевода : зб. наук. роб. – Воронеж, 2012. – Вып. 10. – С. 39–45.
34. Кустова А. Е. Лингвистические и этнографические лакуны французского и русского языков [научное издание] / Анна Євгеніївна Кустова. // Известия УрГПУ. – Е., 2006. – 239 с., С. 147-151.
35. Кшенівська У. Л. Языковые лакуны у публицистическом тексте и способы их элиминирования в процессе перевода / Уляна Леонідівна Кшенівська, А. В. Стародубцева // Вестник Новосибирского государственного педагогического университета. – 2016. – 13 с.
36. Мануковська Т. В. Понятие «Языковая лакуна» в современной лингвистике на основе славянских и романо-германских языков / [Т. В., Мануковська, І. В. Смотровая, Л. В. Сложеніцина] // Филологические науки. Вопросы теории и практики – Тамбов: Грамота, 2018. – С. 120-123.
37. Марковіна І. Ю. Метод установления лакун в исследовании этнопсихолінгвістической специфіки культур / Ірина Юрїївна Марковіна // Вопросы психолінгвістики. – М: Московская международная академия, 2004., Вып. 2 – С. 58-64.

38. Махоніна А. А. До питання про класифікацію міжмовних лакун // Мова і національна свідомість / А.А. Махоніна, М.А. Стерніна // Сб. ст. / Відпов. ред. І.А. Стернін. - Воронеж: Джерела, 2002. – 275 с.
39. Муравйов В. Л. Лексические лакуны (на материале лексики французского и русского языков) / Володимир Леонідович Муравйов. – Володимир: Союзполіграфпром, 1975. – 96 с.
40. Олянич А. В. Презентационная теория дискурса / А. В. Олянич. –М.: Наука, 2007. – 407 с.
41. Паморозька Н. І. Роль слов-реалій в створенні культурного фону художественного произведения / Ніна Іванівна Паморозька // Лексика и культура, 1990. – С. 59 – 62.
42. Пастух Т. А. Лакуни як прояв розбіжностей у мовній картині світу / Філологічні науки. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2013. – Вип. 32. – С. 99-101.
43. Піонтковська Т. О. Міжмовні лакуни у мові та мовленні / Тетяна Олександрівна Піонтковська // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. – 2011, Вип. 28. – С. 364-366.
44. Попова З. Д. Когнитивная лингвистика / Зинаїда Данилівна Попова, Йосиф Абрамович Стернін. – Воронеж: АСТ, Восток-Запад, 2007. – 320 с.
45. Привалова І. В. Интеркультура и вербальный знак: лингвокогнитивные основы межкультурной коммуникации / Ірина Володимирівна Привалова. – М.: Гнозис, 2005. – 469 с.
46. Секирин П. В. Язык и культура – два уровня антропонимического анализа / П. В. Секирин // Язык и культура: библиографический аспект проблемы. – Уфа: РИО Госкомиздата БАССР, 1990. – С. 155 – 156.
47. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / Олена Олександрівна Селіванова. – П.: Довкілля-К., 2011. – 844 с., С. 321.

48. Семида О. В. Вербалізація концепту «український народ» у французькому медійному дискурсі / Оксана Володимирівна Семида – К., 2017. – 11 с.
49. Сепір Е. Избранные труды по языкознанию и культурологии / Едуард Сепір. – М.: Изд. гр. «Прогресс», «Универс», 1993. – 656 с.
50. Скугарова Ю. В. Проблема розуміння іншомовного літературно-художнього тексту: Філол. і дидакт. аспект (на матеріалі англ. оповідань ХХ ст.): дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.14 “Германські мови” / Юлія Валеріївна Скугарова ; МГУ ім. М.В. Ломоносова. – М., 2001. – 160 с.
51. Солнцев Є. М. Проблемы систематического описания процесса передачи реалий: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.20 “Порівняльно-історичне, типологічне та зіставне мовознавство, теорія перекладу” / Євгеній Максимович Солнцев ; Московський ордена дружби народів державний лінгвістичний університет. – М., 1999. – 23 с.
52. Соловова О. М. Соціокультурні лакуни: типологія, причини появи і способи заповнення при вивченні іноземних мов / Олена Миколаївна Соловова, Е. А. Кривцова // Іноземні мови в школі. – 2006, Вип. 5. – С. 2-7.
53. Сорокін Ю. О. Этнопсихолінгвістика / [Ю. А. Сорокін, І. Ю. Марковіна, А. Н. Крюков та ін.] // відповід. ред. Сорокін Ю. А. – М.: Наука, 1988. – 192 с.
54. Сорокін Ю. О. Опыт систематизации лингвистических и культурологических лакун: методологические и методические аспекты / Юрий Александрович Сорокін, Ирина Юріївна Марковіна // Лексические единицы и организация структуры литературного текста : зб. наук. роб. – Калінін, 1983. – С. 35-52.
55. Степанов Ю. С. Французька стилістика / Ю.С. Степанов. - М.: Вища школа, 1997. – 386 с.

56. Стернін Й. А. Лексическая лакуарность и понятийная безэквивалентность / Йосиф Абрамович Стернін. – Воронеж: ВГУ, 1997. – 105 с.
57. Супрун А. Е. Экзотическая лексика / Адам Євгенійович Супрун // Филологические науки. –1958. – В. №2. – С. 50-54.
58. Тарасов Є. Ф. Межкультурное общение – новая онтология анализа языкового сознания / Євгеній Федорович Тарасов // Этнокультурная специфика языкового сознания. – М., 1996. – С. 34-47.
59. Толстоухова В. Ф. Лексическая лакуарность в аспекте коммуникации / Толстоухова Валентина Федорівна. – Мінськ: БГУ, 2010. – 13 с.
60. Томашева І. В. Поняття «лакуна» у сучасній лінгвістиці. Емотивні лакуни / Ірина Володимирівна Томашева // Мова і емоції: зб. наук. тр. / Відп. ред. В.І. Шаховський. - Волгоград: Зміна, 1995. - С. 50-60.
61. Томашева І. В. Эмотивная лакуарность художественной прозы (на материале переводов испаноязычных писателей) : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.20 «Порівняльно-історичне, типологічне та співставне мовознавство» / Ірина Володимирівна Томашева; Волгогр. держ. пед. ун-т. – Волгоград: ВГУ, 1995. –19 с.
62. Тер-Минасова, С. Г. Мова і міжкультурна комунікація: Навчальний посібник / Світлана Григоріївна Тер-Минасова. – М.: Слово, 2000. – 261 с.
63. Тіткова, С. І. Мовна лакуна як одиниця аналізу лінгвокраїнознавчого аспекту навчального тексту та специфіка роботи з нею : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика вивчення і виховання» / Світлана Ігорівна Тіткова; Мос. держ. ун-т. ім. М. В. Ломоносова. – М., 2006. – 24 с.
64. Федоров А. Б. О художественном переводе / Андрій Бенедиктович Федоров. – Л.: ОГИЗ, 1941. – 260 с.
65. Фененко Н. О. Язык реалий и реалии языка / Наталія Олександрівна Фененко. – Воронеж: ВГУ, 2001. – 140 с.

66. Фененко Н. О. Французские реалии в контексте теории языка: дис. на здобуття наукового ступеня док. філол. наук: спец. 10.02.05 «Романські мови», 10.02.19 «Теорія мови» / Наталія Олександрівна Фененко; Воронежський держ. ун-т. – Воронеж: ВГУ, 2006. – 327 с.
67. Хаймс Д. Х. Два типа лингвистической относительности / Делл Хаймс // Новое в лингвистике. – М, 1975. – Вып. 7. – С. 229-298.
68. Швейцер О. Д. Перевод и культурные традиции / Олександр Давидович Швейцер // Перевод и лингвистика текста. – М.: Всероссийский центр переводов, 1994. – 217 с.
69. Шейгал О. І. Семиотика политического дискурса / Олена Іосифівна Шейгал. – Москва, 2000. – 367 с.
70. Hale K. Gaps in grammar and culture / K. Hale // Linguistics and Anthropology: in Honour. C. F. Voegelin. JISSE, 1975. – 234 с.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ

71. <https://www.lefigaro.fr/international/presidentielle-en-argentine-l-eternel-retour-des-peronistes-20191020>
72. https://www.lemonde.fr/afrique/article/2019/10/22/en-cote-d-ivoire-balayer-la-rue-pour-retrouver-le-chemin-de-l-emploi_6016507_3212.html
73. https://www.lemonde.fr/societe/article/2019/11/04/a-chanteloup-les-vignes-le-symbole-de-la-reussite-incendie_6017910_3224.html
74. https://www.lemonde.fr/economie/article/2019/10/23/endemol-shine-un-loft-a-deux-milliards_6016590_3234.html
75. https://www.lemonde.fr/societe/article/2019/10/22/les-deputes-lancent-leur-commission-d-enquete-sur-l-attaque-de-la-prefecture-de-police_6016506_3224.html
76. <https://www.lefigaro.fr/sortir-paris/chocolat-dix-douceurs-a-s-offrir-a-paris-20191030>
77. <https://www.lefigaro.fr/sortir-paris/paris-game-week-pitchfork-music-festival-les-sorties-du-week-end-a-paris-20191031>
78. https://www.lemonde.fr/politique/article/2019/11/04/reforme-des-retraites-le-gouvernement-va-t-il-reculer-en-evoquant-la-clause-du-grand-pere_6017908_823448.html
79. https://www.lemonde.fr/sport/article/2019/11/05/le-stade-nou-mestalla-de-valence-une-folie-des-grandeurs-inachevee_6018069_3242.html
80. https://www.lemonde.fr/politique/article/2019/11/05/pour-les-elections-municipales-les-soutiens-irm-aux-candidats-ps-font-desordre_6018100_823448.html
81. <https://www.lefigaro.fr/mode-homme/martin-fourcade-en-mode-urbain-20191101>
82. <https://www.lefigaro.fr/mode-homme/les-parfums-du-moment-font-feu-de-tout-bois-20191101>
83. https://www.lemonde.fr/afrique/article/2019/11/05/le-burkina-faso-est-devenu-partie-integrante-de-la-crise-au-sahel_6018055_3212.html
84. https://www.lemonde.fr/afrique/article/2019/11/07/le-commerce-illicite-des-pangolins-est-toujours-en-hausse_6018338_3212.html
85. <https://www.lefigaro.fr/horlogerie/les-diamants-les-meilleurs-amis-de-marilyn-monroe-20191104>
86. <http://sport24.lefigaro.fr/rugby/coupe-du-monde-2019/actualites/l-incroyable-accueil-du-peuple-sud-africain-pour-ses-champions-du-monde-980657>
87. <https://www.lefigaro.fr/vox/societe/anne-sophie-chazaud-l-urgence-de-l-heure-rehabiliter-les-sorcieres-20191106>
88. <https://www.lefigaro.fr/international/l-europe-se-dechire-sur-le-choix-de-ses-dirigeants-20190701>
89. https://www.lemonde.fr/economie/article/2019/11/07/emmanuel-macron-annonce-l-abandon-du-mega-complexe-europacity-au-nord-de-paris_6018357_3234.html
90. https://www.lemonde.fr/videos/article/2019/11/04/plan-b-peut-on-produire-des-fleurs-plus-ethiques_6017937_1669088.html
91. https://www.lemonde.fr/planete/article/2019/11/07/le-golfe-de-gascogne-sature-de-pollutions-chimique-et-plastique_6018292_3244.html
92. https://www.lemonde.fr/idees/article/2019/11/02/ou-etiez-vous-lorsque-le-mur-de-berlin-est-tombe_6017771_3232.html
93. https://www.lemonde.fr/international/article/2019/11/09/destitution-de-donald-trump-facebook-et-youtube-suppriment-les-contenus-identifiant-le-lanceur-d-alerte_6018632_3210.html
94. https://www.lemonde.fr/societe/article/2019/11/09/un-etudiant-gravement-blesse-apres-s-etre-immole-par-le-feu-devant-le-batiment-du-crous-a-lyon_6018629_3224.html
95. https://www.lemonde.fr/sciences/article/2019/11/09/fred-burguiere-chanteur-marathonien-et-patient-modele_6018638_1650684.html
96. https://www.lemonde.fr/societe/article/2019/11/06/les-medecins-qui-recoivent-des-cadeaux-des-laboratoires-pharmaceutiques-prescrivent-plus-et-moins-bien_6018197_3224.html

97. https://www.lemonde.fr/emploi/article/2019/11/06/le-mal-nomme-mi-temps-therapeutique_6018179_1698637.html
98. <http://video.lefigaro.fr/figaro/video/corse-chutes-de-neige-et-records-de-froid-pour-un-mois-de-mai/6037153839001/>
99. <http://sport24.lefigaro.fr/sports-d-hiver/actualites/marcel-hirscher-le-grand-bonhomme-des-neiges-972397>
100. <https://www.lefigaro.fr/sciences/2019/01/22/01008-20190122ARTFIG00280-la-naissance-miraculeuse-des-flocons-de-neige.php>
101. https://www.lemonde.fr/societe/article/2019/11/10/a-paris-une-marche-contre-l-islamophobie-sur-fond-de-controverse-politique_6018678_3224.html
102. https://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2019/11/06/les-100-reformes-qui-ont-durci-la-condition-des-immigres-en-france_6018253_4355770.html
103. https://www.lemonde.fr/ligue-des-champions/article/2016/10/19/ligue-des-champions-les-retrouvailles-de-pep-guardiola-avec-le-barca_5016579_1616944.html
104. <https://www.lemonde.fr/blog/huet/2019/11/06/trump-et-le-climat-pari-risque-pour-les-usa/>
105. https://www.lemonde.fr/international/article/2019/11/12/au-bresil-la-contre-attaque-de-l-extreme-droite-apres-la-liberation-de-lula_6018870_3210.html
106. https://www.lemonde.fr/international/article/2019/11/12/au-chili-le-gouvernement-pinera-accepte-de-changer-la-constitution_6018840_3210.html
107. https://www.lemonde.fr/societe/article/2019/11/13/terrorisme-quatre-ans-apres-le-13-novembre-la-france-face-a-une-menace-en-forte-recomposition_6018919_3224.html
108. https://www.lemonde.fr/afrique/article/2019/11/08/l-afrique-incontournable-pour-conduire-la-transition-energetique-mondiale_6018492_3212.html
109. <https://www.lefigaro.fr/sports/raymond-poulidor-une-folle-passion-francaise-20191113>
110. <https://www.lefigaro.fr/international/la-bolivie-privee-de-president-est-au-bord-du-chaos-20191112>
111. <https://www.lefigaro.fr/international/incendies-en-australie-un-million-d-hectares-partis-en-fumee-20191112>
112. <https://www.lefigaro.fr/flash-actu/liban-manifestants-en-colere-et-routes-bloquees-apres-un-discours-du-president-20191113>
113. <https://www.lefigaro.fr/decideurs/management/cinq-techniques-infaillibles-pour-obtenir-une-augmentation-20191113>
114. <https://www.lefigaro.fr/decideurs/vie-bureau/drogue-alcool-tabac-des-pratiques-frequentes-en-entreprise-20191107>
115. <https://www.lefigaro.fr/actualite-france/pourquoi-certains-gilets-jaunes-defilent-dorenavant-sans-gilet-jaune-20190922>